

Inhoudsopgave

Bijlage 1	Handleiding	2
Toepasselijkheid Wwft		1
Cliëntenonderzoek		5
Melden		12
Bijlage 2	Artikel Cees Schaap	14
Bijlage 3		21
Bijlage 4		22
Bijlage 5	Interview Ton Romijn	23
Bijlage 6	Marieke Bakker	27
	Memorie van toelichting 31 238 (origineel)	28
Bijlage 7	Cees van Bavel en Robert Jan Boswijk	30
Bijlage 8	Fred Knook en Dirk Kolkman	32
Toetsingskader		33
Handhaving		35
Bijlage 9	Algemene voorwaarden SBV Forensics	40

**Bijlage 1 Handleiding (voorkoming betrokkenheid
bij) witwassen en terrorismefinanciering**

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Inleiding

SBV Forensics B.V. is een professionele, gespecialiseerde, en bovenal onafhankelijke dienstverlener op de terreinen van het (in- en extern) voorkomen, onderzoeken en/of herstellen van onregelmatigheden, onrechtmatigheden en/of strafbare gedragingen in voornamelijk een financieel-administratieve context (fraude). Kortweg: bijzonder – administratief/financieel/juridisch – onderzoek en advies. Onafhankelijkheid uit zich in het feit dat SBV Forensics op geen enkele wijze is gelieerd aan andere (mogelijk conflicterende) vormen van dienstverlening, zoals die van bijvoorbeeld controlerende accountants, advocaten, notarissen, of belastingadviseurs. De tekstuele formulering van de opdracht, maakt duidelijk of er in een specifiek geval een partijbelang wordt gediend.

De werkzaamheden worden op interdisciplinaire wijze verricht. Medewerkers hebben daartoe diverse opleidings- en professionele achtergronden: recht, economie, accountancy of criminologie.

Per 1 augustus 2008 is de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft), ter vervanging van de Wet MOT en de WID, in werking getreden. Daarnaast heeft SBV Forensics een eigen verantwoordelijkheid te voorkomen direct of indirect betrokken te geraken bij witwassen of financiering van terrorisme. Deze handleiding gaat, met de Wwft als richtsnoer, nader in op de voor SBV Forensics van belang zijnde aspecten daarvan en maakt deel uit van de cliëntenacceptatieprocedure.

Omdat de zich aandienende casuïstiek steeds zal wijzigen, zal de inhoud van dit document periodiek (halfjaarlijks) opnieuw worden beoordeeld en zo nodig op basis van 'leerervaringen' worden bijgesteld, waarna steeds de laatste versie van kracht is. Deze evaluaties worden gecombineerd met een (interne) opleiding: witwassen – (verscherpt) cliëntenonderzoek – onderkennen ongebruikelijke transacties - melden – e.d.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
1 Toepasselijkheid Wwft	1
2 Cliëntenonderzoek	5
3 Verscherpt cliëntenonderzoek	9
4 Melden	12

BIJLAGEN

- 1 Wwft
- 2 Uitvoeringsregeling Wwft
- 3 Uitvoeringsbesluit Wwft
- 4 Indicatoren
- 5 Richtsnoeren conform aanbeveling 28 van de Financial Action Task Force (FATF), zoals gepubliceerd door het Ministerie van Financiën in de brochure "Identificatie- en Meldingsplicht", maart 2003
- 6 Handleiding van het Ministerie van Financiën voor advocaten, notarissen, accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren
- 7 SBV Forensics Modelverklaring identificatie door derden
- 8 SBV Forensics Modelverklaring omtrent herkomst van het vermogen
- 9 Richtsnoeren voor de interpretatie van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) voor belastingadviseurs en accountants

Van deze Handleiding maken tevens deel uit:

- Algemene Voorwaarden SBV Forensics B.V. (niet opgenomen);
- Reglement onderzoekswerkzaamheden SBV Forensics B.V. (niet opgenomen);

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Toepasselijkheid Wwft

In artikel 1 van de Wwft is gedefinieerd (kortweg) welke organisaties en beroepen onder de werking van deze wet vallen. Ten aanzien van SBV Forensics is hierbij van belang het vermeldde in artikel, lid 1, sub a onder 11 – 12 en 13 Wwft. In dit verband is het navolgende van belang.

Toezichthouder ten aanzien van SBV Forensics is het Bureau Financieel Toezicht (BFT). Bekend is dat het BFT de (onbepaalde) activiteiten vallend onder het begrip ‘forensic auditing’ acht te zijn begrepen onder de werking van de Wwft.¹

Bij nota van wijziging van 2 april 2008 is de term externe accountant toegevoegd. Door de invoering van het begrip externe accountant is het niet zo dat de reikwijdte wordt beperkt tot wettelijke controles, zoals bij de WTA. Indien de (forensisch) accountant niet als externe accountant optreedt, kan deze afhankelijk van de werkzaamheden die worden verricht nog steeds onder de WWFT vallen; hij treedt dan in een andere hoedanigheid op. Bijvoorbeeld als het gaat om het beroepsmatig verrichten van (fiscaal) juridische diensten of soortgelijke werkzaamheden. Onder de WWFT vallen alle beroepsmatige werkzaamheden van de accountant.²

Met de omschrijving ‘voor zover zij hun beroepsactiviteiten uitoefenen’ (artikel 1 lid 1 letter a sub 11 WWFT) heeft de wetgever gedoeld op activiteiten als werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening, het voeren van administratie, belastingadvies, het invullen van aangiften en de werkzaamheden die voor de juridische beroepsgroepen gelden. Ook nieuwe soorten dienstverlening zoals “tax-assurance” en “forensic audit” vallen onder de ruimere definitie. Wel zal het altijd dienen te gaan om dienstverlening waar sprake is van een gevaar voor witwassen of financieren van terrorisme.³

Voor een juiste beeldvorming, het navolgende. SBV Forensics B.V. (hierna: SBV Forensics) is een gekwalificeerd onderzoeksbureau onder toezicht en met een vergunning van de minister van Justitie in gevolge de Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr).⁴ Opdrachtgevers zijn middelgrote en grote ondernemingen, banken en verzekeraars, bestuurlijke overheden, en advocaten en curatoren. In de meeste gevallen,⁵ maar zeker voor wat betreft de advocatuur betreft het dienstverlening die zich laat duiden als *litigation support*, waarbij het dossier intern wordt aangemerkt als ‘advocatendossier’. Dit wil zeggen dienstverlening die in restrictieve zin, in opdracht en

¹ www.bureauaft.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 5) en recent ook artikel in De Accountant, nr. 2, februari 2009.

² www.bureauaft.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 6).

³ www.bureauaft.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 5).

⁴ Mede bevattende een wettelijke geheimhoudingsplicht, zonder dat dit in rechte voor SBV Forensics zelfstandig tot een (functioneel) verschoningsrecht leidt.

⁵ Uitzondering betreft de zogenaamde preventieve dienstverlening, bestaande uit het procesmatig doorlichten van processen en procedures ter identificering van (fraude)risicofactoren in algemene zin. In een enkel geval wordt door SBV Forensics (veelal in het buitenland) naspeuring verricht naar de opbrengst van een fraude met het oog op het (verzekeren van het) verhaal daarvan. Een dergelijk geval heeft zich sedert 1 augustus 2008 niet voorgedaan. Overigens plegen dergelijke verhaalsonderzoeken verricht te worden in opdracht van een advocaat t.b.v. diens cliënt (benadeelde). Heling, en in gevolge de bewijsrechtelijke gelijkshakeling daarmee (zie wetshistorie) ook witwassen, bestaat zolang de gevolgen van het basismisdrijf niet teniet zijn gedaan hetzij (i) door terugkeer bij de (oorspronkelijk) rechthebbende, hetzij (ii) door ingrijpen door de overheid. Zie HR 27 september 1994, NJ 1995, 65, met name ook de conclusie van A-G van Dorst.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

afgeleid van de advocaat⁶ verband houdt met *de bepaling van de rechtspositie van een cliënt, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding, of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding*. Deze werkzaamheden worden in een voorkomend geval ook zelfstandig verricht. Verder worden regelmatig werkzaamheden verricht in opdracht van curatoren, meer in het bijzonder het verrichten van onderzoek in relatie tot mogelijke bestuurdersaansprakelijkheid.

Op de dienstverlening zijn de Algemene Voorwaarden SBV Forensics van toepassing. Op de uitvoering (werkwijze) van de onderzoeksdienstverlening is tevens (in- en extern) het ‘Reglement onderzoekswerkzaamheden SBV Forensics’ (Reglement) van toepassing.⁷ Artikel 1 van het Reglement luidt (voor zover van belang):

"SBV Forensics onthoudt zich van het aanvaarden van een opdracht, wanneer zij de wetenschap heeft dat het door haar uit te voeren onderzoek als onrechtmatig kan worden aangemerkt. Hiervan is onder meer sprake bij een niet gerechtvaardigd belang, afwezigheid van voldoende toetsbare gegevens en/of het nastreven van een oneigenlijk doel."

Hoewel betoogd kan worden dat ook hierin het waken tegen betrokkenheid bij witwassen of financiering van terrorisme kon worden begrepen, is dit artikel op dit punt en daarmee de naleving van de Wwft uitgebreid met een bijzonderlijk tweede lid, en wel als volgt:

"SBV Forensics dient te voorkomen direct of indirect betrokken te geraken bij witwassen of financiering van terrorisme en derhalve te voorzien in bepaalde (wettelijke) maatregelen, waaronder (doch niet uitsluitend) het verrichten van: cliëntenonderzoek; eventueel verscherpt cliëntenonderzoek, en het melden van eventuele ongebruikelijke transacties. De (potentiële) cliënt dient daartoe desgevraagd informatie en documentatie aan te leveren in de vorm en op de wijze zoals door SBV Forensics wordt verzocht. Ten bewijze slaat SBV Forensics deze informatie en documentatie op. Bij het niet, dan wel niet volledig, voldoen aan een dergelijk verzoek tot het verstrekken van informatie en documentatie door de cliënt, zal SBV Forensics de opdracht niet accepteren dan wel deze niet verder voortzetten."

Een gelijkkluidende bepaling is eveneens (als laatste artikel 16) opgenomen in de Algemene Voorwaarden van SBV Forensics. Intern wordt het niet aanvaarden van een opdracht dan wel het voortijdig afbreken daarvan vastgelegd, alsmede de reden waarom dit is geschied.

Opdrachten worden in formele zin aanvaard met een opdrachtaanvaardingsbrief welke onder meer bevat:

- opdrachtgever;
- probleembeschrijving;

⁶ En vallend onder diens (afgeleid functioneel) verschoningsrecht. Zie voor wat betreft het afgeleid verschoningsrecht, zich mede uitstrekkende tot stukken en bescheiden, HR NJ 1994, 552. In beginsel geldt dat de verschoningsgerechtigde het laatste woord heeft. Idem HR 12-2-2002, LJN: AD4402. Zie ook HR 2-10-2007, LJN BA5632. Het gaat hierbij dus in het verlengde van een advocaat verrichten van werkzaamheden in het kader van (kortweg) juridische bijstand met het oog op een eventuele procedure voor een rechter, dus niet een bezwaarschriftprocedure. Indien een bezwaarschrift is afgewezen en de belastingplichtige (of de belastingadviseur) een beroepschrift moet opstellen ontstaat de situatie waarbij sprake is van vertegenwoordiging in rechte dan wel het geven van advies voor een rechtsgeding of ter vermijding daarvan. Ook het inwinnen van advies (na afwijzing van het bezwaarschrift) om al dan niet een gerechtelijke procedure op te starten valt hieronder en is dus vrijgesteld.

⁷ Beide documenten zijn in dit Handboek opgenomen.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

- operationalisering van de opdracht in afzonderlijke stappen;
- verwachte kosten en doorlooptijd.

Opdrachten worden voornamelijk tegen vooraf overeengekomen uurtarieven aanvaard, waarbij als uitgangspunt de reguliere uurtarieven gelden.⁸ Onder omstandigheden (aard opdracht, concurrentie, draagkracht cliënt e.d.) worden de geldende tarieven naar beneden toe aangepast. Aanpassing naar hogere uurtarieven, dan wel een vergoeding gebaseerd op een resultaat, vindt nimmer plaats dan na overleg met en na besluit van de directie. Opdrachten tegen een vooraf overeengekomen vaste prijs betreffen zogenaamde quick scans faillissementsonderzoek, kleinere informatieonderzoeken en pre-employment screenings.

Cliënten dienen in principe giraal facturen te voldoen (veelal op basis van nacalculatie, na ontvangst van een betreffende factuur). Het is gebruikelijk dat bij aanvang van een opdracht een voorschot in rekening wordt gebracht, dat verrekend wordt met de einddeclaratie. Contante betalingen boven € 2000,-⁹, dan wel een samenstel van betalingen hoger dan dit bedrag, is niet toegestaan. Cliënten worden niet geadviseerd of begeleid om (vervolgens) contant geld op een bankrekening te storten (en over te maken op rekening van SBV Forensics).¹⁰ Gevallen waarin een cliënt het initiatief neemt contant een bedrag of bedragen te betalen van € 15.000,- of meer, worden als voorgenomen ongebruikelijke transactie gemeld (zie paragraaf 4).

De voorafgaande vraag betreft of SBV Forensics, of een individuele medewerker daarvan¹¹ kwalificeert als ‘instelling’ als bedoeld in de Wwft, met name in gevolge artikel 1, lid 1 onder a sub 11 – 12 of 13. Hieromtrent verdient het vermelding dat door SBV Forensics :

- geen werkzaamheden worden verricht die in strikte zin (Wtra/Bta) gekwalificeerd worden als werkzaamheden van de externe accountant¹² (RA of AA) of belastingadviseur of daarmee vergelijkbare activiteiten. Geen medewerker van SBV Forensics treedt op als openbaar accountant. Verder worden geen werkzaamheden verricht met betrekking tot jaarrekeningen, geen administraties voor derden gevoerd, geen belastingadviezen gegeven en/of -aangiften verzorgd;¹³
- geen werkzaamheden worden verricht (advies of bijstand verlenen) bij:
 - o het aan- of verkopen van onroerende zaken;
 - o het beheren van geld, effecten, munten, muntbiljetten, edele metalen, edelstenen of andere waarden;

⁸ Vgl. de binnen de advocatuur vastgestelde ‘Richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen’ (Bruyninckx-richtlijnen).

⁹ Vgl. Bijlage 4, Indicator IIA.

¹⁰ Dit zou tot een meldingsplicht leiden. Vgl. brief Ministerie van Financiën d.d. 9 juni 2008, kenmerk FM 2008-01325: ‘Afspraken inzake contante stortingen’.

¹¹ TK 2007-2008, Algemene Beraadslaging Tweede Kamer wetsvoorstellen 31 237 en 31 238, identificatie bij dienstverlening, 21 mei 2008: “De heer Weekers vroeg zich af hoe het zat met de samenwerkingsverbanden van accountants. Het gaat hierbij om afzonderlijke accountants, die ook als zij in samenwerkingsverbanden opereren onder de werking van de WWFT vallen.”

¹² NOTA VAN WIJZIGING Samenvoeging van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme), TK 2007-2008, 31 238, nr. 6, ontvangen 2 april 2008: “De derde witwasrichtlijn ziet alleen op externe accountants. Gelet op het feit dat we in Nederland zowel registeraccountants als accountantadministratieconsulenten kennen, heeft het woord «externe» op beide groepen betrekking. Het voorstel van wet wordt in overeenstemming gebracht met de derde witwasrichtlijn.”

¹³ SBV Forensics is niet gelieerde aan andere professionele (administratieve) dienstverleners, zoals accountants en fiscalisten. Dergelijke werkzaamheden worden niet overgenomen, voortgezet of ondersteund.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

- het oprichten of beheren van vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, 1^e lid, onderdeel b van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
 - het aan- of verkopen dan wel overnemen van ondernemingen;
 - werkzaamheden op fiscaal gebied die vergelijkbaar zijn met de werkzaamheden van de in artikel 1, 1^e lid, onder a sub 11 Wwft beschreven beroepsgroepen.
- niet wordt opgetreden in naam en/of voor rekening van een cliënt;

Aldus lijkt de Wwft 'ingevolge het ruimere begrip 'externe accountant' van toepassing te zijn op de bij c.q. ten behoeve van SBV Forensics werkzame registeraccountants. De verplichting tot het doen van cliëntenonderzoek en de meldingsplicht gelden voor zover de beroepsactiviteiten van de externe registeraccountant (of externe accountant-administratieconsulent of belastingadviseur) worden uitgeoefend. Hierbij moet in ieder geval gedacht worden aan:

- werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening;
- het voeren van administraties
- belastingadvies;
- het invullen van belastingaangiften (m.u.v. eenvoudige aangiften en successierechtaangiften); -en-
- nieuwe soorten dienstverlening zoals 'tax assurance' en 'forensic auditing'.

Het moet wel gaan om 'beroepsactiviteiten' waar sprake is van een gevaar van witwassen of financieren van terrorisme. Het organiseren van een seminar voor een cliënt valt daar bijvoorbeeld niet onder. De exacte reikwijdte van de wet voor wat betreft de beroepsactiviteiten van de accountant is nog onduidelijk.

In overige uitzonderlijke gevallen kan de Wwft in het algemeen van toepassing zijn op de dienstverlening van SBV Forensics.

Uiteraard heeft SBV Forensics (ook) een eigenstandige verantwoordelijkheid om niet direct of indirect betrokken te geraken bij witwassen. Derhalve dienen ter strafrechtelijke bescherming van SBV Forensics, haar bestuurders en medewerkers, onverlet het vorenvermelde, in alle overige gevallen de voorschriften uit en gebaseerd op de Wwft naar analogie en onverkort te worden toegepast en te worden nageleefd.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Cliëntenonderzoek

Onderdeel van het vaste beleid en procedures betreft dat het intakegesprek met een (potentiële) cliënt wordt gesplitst in een fase van (i) informeren, en (ii) identificeren en verifiëren en dan (iii) adviseren (bijv. m.b.t. inhoudelijk probleem, plan van aanpak, verwachte doorlooptijd, inzet, kosten e.d.).

De Wwft kent drie typen cliëntenonderzoek:

- Vereenvoudigd cliëntenonderzoek;
- Standaard cliëntenonderzoek;
- Verscherpt cliëntenonderzoek.

Het **vereenvoudigd cliëntenonderzoek** wordt onder meer verricht bij:

- Beursgenoteerde ondernemingen, inclusief dochtervennootschappen;
- Onder toezicht staande vergunninghoudende Nederlandse en Europese kredietinstellingen (banken, verzekeraars en beleggingsinstellingen);
- Nederlandse overheidsinstanties.

Hierbij geldt een relatief laag risico en daarbij staan met name beursgenoteerde ondernemingen en kredietinstellingen al onder toezicht uit andere hoofde (AFM – DNB). Het vereenvoudigd cliëntenonderzoek behelst dat voldoende gegevens worden verzameld om vast te stellen dat het inderdaad een entiteit uit deze categorie betreft. Voor zover dit niet reeds afdoende bekend is uit andere hoofde, dient voorafgaand aan de opdracht aanvaarding dit gecontroleerd te worden in open/beschikbare bronnen.

Het **standaard cliëntenonderzoek** betreft het onderzoek waarvan in de meest voorkomende gevallen sprake zal zijn.

Voor **natuurlijke personen** geldt dat de identiteit dient te worden vastgesteld met behulp van een geldig paspoort, een geldig Nederlands rijbewijs of EU-rijbewijs voorzien van een pasfoto en naam van de houder, een geldige identiteitskaart afgegeven in Nederland of door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat en voorzien is van een pasfoto en naam van de houder. In voorkomende gevallen kan de identiteit worden geverifieerd aan de hand van een geldig verblijfs- en/of reisdocument.

De Wv 2012 en de Wv 2017 kenden een bepaling omtrent de vertegenwoordiging van een cliënt. De instelling diende zowel de identiteit van de natuurlijke persoon die namens een cliënt of namens een vertegenwoordiger van een cliënt bij haar verschijnt, vast te stellen als ook diens cliënt te identificeren. Deze bepaling is in de Wwft aangepast. Onder de Wwft dient de instelling de identiteit van de cliënt alsmede de UBO te identificeren en te verifiëren. Strikt genomen hoeft degene die de rechtspersoon vertegenwoordigt niet langer in persoon geïdentificeerd te worden, wel moeten zijn gegevens worden vastgelegd (zie artikel 33 Wwft). Dit geldt ook voor degene die namens een natuurlijke persoon optreedt.¹⁴

In geval van een **rechtspersoon** betreft dit het vaststellen van de identiteit van de vertegenwoordiger en de uiteindelijk gerechtigde, ofwel de UBO (ultimate beneficial owner), door middel van documenten, zoals een uittreksel van de inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Een ‘UBO’ is – onder meer – een natuurlijke persoon die een belang houdt van meer dan 25% in het aandelenkapitaal of feitelijke zeggenschap uitvoert. Hierbij is van belang dat men ‘door de structuur heen kijkt’ en zo nodig dient een organigram te worden opgesteld. Het identificeren van de UBO is vormvrij. In geval van **standaard cliëntenonderzoek** wordt volstaan met het vragen van de identiteit van de UBO

¹⁴ www.bureaufit.nl (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 11).

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

en het laten tekenen van een verklaring door de cliënt omtrent de juistheid van de identiteit van de UBO.

Voor in Nederland gevestigde privaatrechtelijke rechtspersonen geldt dat hun identiteit dient te worden vastgesteld aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron. Hierbij kan worden gedacht aan een (online) uittreksel uit de Kamer van Koophandel of een akte of verklaring, opgemaakt onderscheidenlijk afgegeven door een in Nederland of in een andere lidstaat gevestigde advocaat, notaris of kandidaat-notaris of een hiermee vergelijkbare onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep. Niet noodzakelijk is een gewaarmerkt uittreksel van de Kamer van Koophandel. Een online uittreksel volstaat, mits de aanvraag door SBV Forensics is gedaan.

Indien de cliënt een **buitenlandse privaatrechtelijke rechtspersoon is die niet in Nederland is gevestigd**, wordt de identiteit vastgesteld op basis van betrouwbare en in het internationale verkeer gebruikelijke documenten, gegevens of inlichtingen of op basis van documenten, gegevens of inlichtingen die bij wet als geldig middel voor identificatie zijn erkend in de staat van herkomst. Identificatie en verificatie kan bijvoorbeeld plaatsvinden met behulp van een gewaarmerkt uittreksel uit het officiële handelsregister van de staat waar zich de statutaire zetel van die rechtspersoon bevindt. Een alternatief is dat de identiteit wordt vastgesteld met behulp van een verklaring, afgegeven door een notaris of door een andere van de rechtspersoon onafhankelijke functionaris uit die staat, die de betrouwbaarheid van deze verklaring op grond van zijn functie voldoende kan waarborgen. In de praktijk betekent dit dat gebruik kan worden gemaakt van een 'legal opinion' van een buitenlandse (onafhankelijke) advocaat of notaris dan wel een gelijkwaardige onafhankelijke functionaris. Ook kan onder omstandigheden gebruik worden van gemaakt van internationale databases.

De navolgende gegevens dienen te worden vastgelegd:

Natuurlijke personen:

- 1 de geslachtsnaam, de voornamen, de geboortedatum, het adres en de woonplaats dan wel vestigingsplaats van de cliënt;
- 2 de onder (1) genoemde gegevens van de vertegenwoordiger(s) van de cliënt;
- 3 de aard, het nummer en de datum en plaats van uitgifte van het document met behulp waarvan de identiteitsvaststelling heeft plaatsgevonden;
- 4 de aard van de dienstverlening.

Naar Nederlands recht opgerichte rechtspersonen:

- 1 de rechtsvorm, de statutaire naam, de handelsnaam, het adres met huisnummer, postcode, plaats van vestiging, het KvK nummer en de wijze waarop de identiteit is geverifieerd;
- 2 van degene die voor de rechtspersoon bij de instelling optreden: de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum;
- 3 de aard van de dienstverlening en het document aan de hand waarvan hun identiteit is vastgesteld.

Buitenlandse rechtspersonen:

- 1 de documenten aan de hand waarvan de identiteit is vastgesteld;
- 2 van degenen die voor de rechtspersoon bij de instelling optreden: de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum en het document aan de hand waarvan hun identiteit is vastgesteld ;
- 3 de aard van de dienstverlening.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Vorenstaande gegevens dienen gedurende 5 jaren na het beëindigen van de dienstverlening te worden bewaard. De Wwft schrijft niet voor dat kopieën worden gemaakt en worden bewaard van vorenvermelde documenten. Deze plicht vloeit in het algemeen voort uit de fiscaalrechtelijke administratieplicht, met een bewaartermijn van 7 jaren (na laatste dienstverlening). Het spreekt voor zich dat het maken van kopieën ook van belang is voor de bewijsrechtelijke positie van SBV Forensics. Uit praktische overwegingen wordt in alle ons betreffende gevallen een kopie van een document respectievelijk een (online) uittreksel van de KvK gemaakt en bewaard, omdat deze de meeste bovenstaande gegevens omvat. We dienen ons er van te overtuigen dat de cliënt zich legitimeert aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. Bij twijfel moeten we nader onderzoek doen. Het tijdstip van vaststelling kan worden aangetoond door op het kopie van het identiteitsbewijs aan te tekenen wanneer (en door wie) de identiteitsvaststelling is geschied. Het tijdstip van identificatie kan mogelijk ook uit andere documenten blijken. De wijze waarop aannemelijk gemaakt wordt dat voorafgaande aan de dienstverlening de identiteit is vastgesteld, is vormvrij. In alle gevallen wordt door ons aantekening gemaakt van het tijdstip van identificeren en verifiëren.

De navolgende (buitenlandse) identiteitsdocumenten kwalificeren voor het cliëntenonderzoek:

- een geldig paspoort;
- een geldige Nederlandse identiteitskaart;
- een geldige identiteitskaart die is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat en is voorzien van een pasfoto en de naam van de houder;
- een geldig Nederlands rijbewijs;
- een geldig rijbewijs dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat en is voorzien van een pasfoto en de naam van de houder;
- reisdocumenten voor vluchtelingen en vreemdelingen;
- vreemdelingendocumenten, afgegeven op grond van de Vreemdelingenwet 2000.

In alle gevallen dient duidelijk te zijn welke dienstverlening de (potentiële) cliënt van SBV Forensics wenst en of dit een gebruikelijk verzoek betreft. De dienstverlening dient te worden vastgelegd in de opdrachtaanvaardingsbrief. In de meeste gevallen zijn de opdrachten die aan SBV Forensics worden verstrekt incidenteel van aard. Het monitoren van de cliëntenrelatie is in beginsel dan ook niet van toepassing. Een uitzondering kan zich voordoen indien het een langlopende opdracht betreft.

Hoewel dit niet expliciet in de Wwft is vermeld, behoeft de identificatie en verificatie niet steeds opnieuw te geschieden indien deze reeds eerder heeft plaats gevonden. Het ligt niet voor de hand dat de wetgever op dit punt heeft willen afwijken van hetgeen onder de WID was toegestaan. Daarentegen dient in het geval van het verkrijgen van een nieuwe opdracht van een bestaande cliënt te worden gecontroleerd of het (de) document(en) nog juist en geldig is (zijn). Als interne richtlijn geldt dat (i) indien materiële veranderingen aan de kant van een cliënt worden geconstateerd of (ii) indien het karakter van de dienstverlening aan de cliënt wijzigt de in deze handleiding beschreven procedure opnieuw dient plaats te vinden.

Het cliëntenonderzoek geschiedt in principe voor het aanvaarden van de opdracht. Indien het direct aanvangen van de dienstverlening noodzakelijk is voor een normale zakelijke dienstverlening kan het cliëntenonderzoek bij wijze van uitzondering na het aanvaarden van de opdracht plaats vinden. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- De identiteit van de cliënt en, indien van toepassing, de UBO is bekend;
- Het risico op witwassen en/of het financieren van terrorisme is laag.

In een dergelijk spoedeisend geval wordt de identiteit zo spoedig mogelijk na het eerste contact met de cliënt geverifieerd.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Genoemde voorwaarden impliceren dat het vroegtijdig aanvaarden van een opdracht alleen plaats kan vinden in het geval van een vereenvoudigd of standaard cliëntenonderzoek.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Verscherpt cliëntenonderzoek

Aanvullend op het standaard cliëntenonderzoek, dient in de volgende gevallen een verscherpt cliëntenonderzoek plaats te vinden:

- indien de cliënt of degene met wie een transactie wordt verricht een buitenlandse PEP is; met name personen die politieke functies bekleden¹⁵, maar ook hun naaste familieleden en zakenrelaties;
- indien de cliënt niet fysiek aanwezig is;
- bij een verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme.

Het verscherpt cliëntenonderzoek is verplicht bij een zakelijke relatie of transactie die naar de aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt. Dit is een open norm: de hoogte/mate van het risico bepaalt hoe ver dit verscherpt cliëntenonderzoek moet gaan. De Wwft vult deze open norm op twee manieren in. Ten eerste kunnen categorieën zakelijke relaties en transacties worden aangewezen die naar hun aard een ‘hoger risico’ meebrengen. Van deze mogelijkheid is door de regelgever nog geen gebruik gemaakt. Ten tweede dient bij een situatie met een hoger risico aanvullend cliëntenonderzoek te worden verricht.

Naast deze open norm bevat de Wwft nog twee gevallen waarin verscherpt cliëntenonderzoek moet plaatsvinden, te weten:

- de cliënt verschijnt niet in persoon (non-face-to-face);
- de cliënt is een buitenlandse Politically Exposed Persons (PEP).

SBV Forensics heeft tot op heden geen (i) PEP's of (ii) non-face-to-face cliënten. In beide gevallen dient er evenwel zonder meer verscherpt cliëntenonderzoek te worden verricht.

Er geldt een vrijstelling indien de identiteit van de cliënt door een andere instelling is vastgesteld. Hier vallen ook belastingadviseurs onder. Het is niet vereist dat een ‘doorverwijzer’ wordt geïdentificeerd. Wel dient vastgesteld te kunnen worden dat de identificatie en verificatie op een juiste wijze is geschied. Op verzoek dienen de identificatie en verificatiegegevens van de cliënt of UBO aan SBV Forensics ter beschikking te worden gesteld.

In alle gevallen waarin geen sprake is van direct persoonlijk contact met de cliënt, wordt geverifieerd of betalingen door de cliënt van een hem ter beschikking staande bankrekening afkomstig zijn.¹⁶ In ieder geval dient de eerste betaling op deze wijze te geschieden, terwijl voor latere betalingen door derden (i) een toereikende verklaring dient te bestaan en (ii) die verklaring wordt vastgelegd en bewaard.

Het is toegestaan dat het cliëntenonderzoek wordt uitbesteed aan een derde, voor zover het gaat om identificatie/verificatie, vaststellen UBO en vaststellen doel en aard van de zakelijke relatie. Dit brengt met zich mee dat de derde, die voor deze taak gevraagd wordt, zorgvuldig moet worden gekozen. SBV Forensics blijft verantwoordelijk voor een juiste uitvoering. De derde moet worden verzocht de identificatie en verificatie in opdracht van de dienstverlenende instelling volgens de regels van de WWFT te verrichten, derhalve in persoon en aan de hand van een origineel en geldig identificatiedocument, alsmede bij voorkeur te verklaren door wie en op welke datum de identificatie heeft plaatsgevonden en tenslotte deze verklaring

¹⁵ Bijvoorbeeld staatshoofden, regeringsleiders, ministers, staatssecretarissen, parlementsleden, leden van de rechterlijke macht die arresten in laatste instantie wijzen, leden van rekenkamers, directieleden van centrale banken.

¹⁶ Vgl. brief Ministerie van Financiën d.d. 9 juni 2008, kenmerk FM 2008-01325: ‘Afspraken inzake contante stortingen’.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

met een kopie van het identificatiedocument op te sturen naar de dienstverlenende instelling.

Als categorieën cliënten met een ‘hoger risico’ zijn voor nu (intern aanvullend) gedefinieerd:

- sex branche;¹⁷
- gokindustrie;
- coffeeshops;¹⁸
- onroerend zaak sector;
- trustkantoren en company service providers;
- geldtransactiekantoren;
- handelaren in Telecom en Computers;
- autohandelaren en andere handelaren in zogenaamde grote waarden;
- buitenlandse vennootschappen met toonderaandelen;
- stichtingen;
- cliënten met persoonlijke of vennootschappelijke relaties met (offshore) vennootschappen in zogenaamde tax havens of money laundering havens (Cyprus, Malta, Gibraltar, Kanaal Eilanden, (ei)landen in het Caraïbisch gebied, Polynesische eilanden e.d.) en andere bekende tax of money laundering havens door ons risico (georiënteerd) te benoemen¹⁹, in ieder geval niet zijnde de landen opgenomen in de Uitvoeringsregeling Wwft²⁰;
- cliënten waarvan vermoed wordt dat de belastingplicht wordt ontdoken.

Voor wat betreft: de sex branche, de gokindustrie, trustkantoren en geldtransactiekantoren geldt dat indien deze een vergunning hebben, zij in principe vallen onder het standaard cliëntenonderzoek. Echter omstandigheden van het geval (specifieke indicaties voor een ‘hoger risico’) of de aard van de opdracht kunnen ertoe leiden dat ook dan een verscherpt cliëntenonderzoek is geïndiceerd. De vraag is onder meer of steeds binnen de voorwaarden van de vergunning wordt geopereerd.

In alle gevallen waarbij sprake is van verscherpt cliëntenonderzoek, dient dit voorafgaand aan de dienstverlening te geschieden.

Een (potentiële) cliënt behorende tot de categorie ‘hoger risico’ wordt niet eerder geaccepteerd alvorens daaromtrent toestemming is verkregen van de directie. Uitgangspunt is dat in het geval door de directie niet op voorhand negatief wordt beslist, voorafgaand aan de dienstverlening, het verscherpt cliëntenonderzoek risico georiënteerd wordt verricht. Afhankelijk van de aard/mate van onzekerheid die gereduceerd dient te worden, kan het verscherpt cliëntenonderzoek aanvullend op het standaard cliëntenonderzoek bestaan uit:

Door de cliënt (aanvullend op standaard cliëntenonderzoek) te overleggen:

- schriftelijke verklaring omtrent de bron van het vermogen;
- bevestiging van woon- en/of vestigingsadres aan de hand van een factuur van een nutsbedrijf of telefoonrekening;
- recent gewaarmerkt uittreksel uit het Handelsregister;
- oprichtingsakte;
- statuten;
- referentiebrief van een ‘instelling’ als bedoeld in artikel 1 Wwft.

¹⁷ Bijvoorbeeld in relatie tot zogenaamde BIBOB-opdrachten.

¹⁸ Inclusief gedoogde Coffeeshops. Gedoogbeleid houdt niet tevens in dat de opbrengsten niet van misdrijf afkomstig zijn.

¹⁹ Een hiertoe te raadplegen bron betreft het jaarlijkse door de autoriteiten in de V.S. te publiceren en via internet te raadplegen International Narcotics Control Strategy Report (INCSR).

²⁰ De daarin genoemde landen worden mbt de Wwft (vrijwel) gelijk gesteld aan de EU-lidstaten).

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Eigen onderzoek:

- onderzoek via internet (google en andere zoekmachines);
- website Kamer van Koophandel en vergelijkbare buitenlandse registers;
- Experian;
- systeem van Bureau van Dijk;
- eigen onderzoek, dan wel onderzoek door een gespecialiseerde derde, omtrent de juistheid en volledigheid van verstrekte documentatie en/of informatie, mede omvattende de identiteit van een UBO.

In het uitzonderlijke geval dat er in het geheel geen direct persoonlijk contact met een (buitenlandse) cliënt kan of zal zijn, dienen de ID-documenten zoals opgenomen onder standaard cliëntenonderzoek, alsmede de hiervoor vermelde aanvullende documenten, door een daartoe bevoegde of aangewezen persoon in dat betreffende land gecertificeerd te zijn. De 'certificerende' persoon dient daarbij aan getekend te hebben dat hij de cliënt heeft geïdentificeerd en de documenten heeft geverifieerd. Er dient dus tussen de 'certificeerder' en de cliënt altijd persoonlijk contact te zijn geweest.

Het verscherpt cliëntenonderzoek dient altijd voorafgaand aan de acceptatie van de cliënt te worden verricht en wordt afgesloten met een evaluatie van de resultaten daarvan, waarna door de directie definitief wordt beslist. Niet alleen de uitkomsten van het cliëntenonderzoek zijn bepalend, doch ook de houding van cliënt ten aanzien daarvan (bijv. mate van bereidheid tot leveren van stukken en geven van inzicht). Alsdan wordt definitief besloten of er wel of de cliënt als zodanig wordt geaccepteerd.

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

Melden

De wet verplicht een ‘instelling’ om, binnen 14 dagen met het bekend worden daarvan, een zogenaamde ongebruikelijke transactie te melden. Ook hier geldt de voorafgaande vraag of de betreffende werkzaamheid van SBV Forensics onder Wwft als ‘instelling’ in gevolge artikel 1 kwalificeert. De artikelen 19 en 20 van de Wwft regelen respectievelijk de strafrechtelijke en civielrechtelijke vrijwaring van de instelling die op voet van de artikelen 16 en 17 hebben gemeld dan wel informatie heeft verstrekt. Indien geen sprake is van ‘instelling’, kan terecht het standpunt worden aangehangen dat dan dus ook geen sprake kan zijn van ‘vrijwaring’.

Voor de definitie van een ongebruikelijke transactie wordt (voor ‘vrije beroepsbeoefenaren’) aangesloten bij twee objectieve indicatoren en een subjectieve indicator.

- 1 De eerste objectieve indicator houdt in *dat transacties in verband met witwassen die aan politie en justitie zijn gemeld, ook aan de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland) moeten worden doorgegeven*;
- 2 Op grond van de tweede objectieve indicator dienen *transacties van € 15.000 of meer betaald aan of door tussenkomst van de vrije beroepsbeoefenaar in contanten of cheques aan toonder te worden gemeld*. Dit betreft zowel contante ontvangsten en/of uitbetalingen door SBV Forensics. Ook de situatie dat wij de contanten niet accepteren maar de cliënt begeleiden of verwijzen naar de bank om daar het geld op zijn rekening te storten, valt onder deze objectieve indicator.
Alle transacties die voldoen aan de objectieve indicatoren dienen gemeld te worden, zonder dat ruimte is voor nadere beoordeling door de instelling/vrije beroepsbeoefenaar;
- 3 Dit ligt anders bij de subjectieve indicatoren. Afhankelijk van concrete feiten en omstandigheden dient beoordeeld te worden *of er aanleiding is te veronderstellen dat de transacties verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme*.

(sub 1). Niet uit te sluiten is dat in opdracht of op verzoek van een cliënt ongebruikelijke transacties worden gemeld aan politie/justitie. (sub 2). Een dergelijk geval kan zich ten aanzien van SBV Forensics zelf nimmer voordoen. De omvang van een contante voldoening, of samenstel daarvan, is (intern) immers gemaximeerd op € 2000,-. (sub 3) Dit betreft de indicator die in voorkomende gevallen van toepassing zal zijn.

Ook de zogenaamde voorgenomen ongebruikelijke transacties worden als zodanig gemeld. Indien een transactie als ongebruikelijk wordt geïdentificeerd dient deze aan de directie te worden voorgelegd. Uitgangspunt is dat in principe alle te onderkennen ongebruikelijke transacties zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen worden gemeld bij MOT/FIU:

De contactgegevens zijn:

Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland)
Postbus 3016
2700 KX Zoetermeer

Telefoon: 079 - 345 96 81
Fax: 079 - 345 87 68
E-mail: MOT@euronet.nl

Een melding bevat de navolgende gegevens:

“Strikt vertrouwelijk, niet verspreiden”

- identiteit van de cliënt en, voor zover mogelijk, de identiteit van degene ten behoeve van wie de transactie wordt uitgevoerd;
- aard en het nummer van het identiteitsbewijs van cliënt;
- aard, tijdstip en de plaats van de transactie;
- de omvang, aard, bestemming en herkomst van gelden, effecten, edele metalen of andere waarden die bij een transactie betrokken zijn;
- de omstandigheden op grond waarvan de transactie als ongebruikelijk wordt aangemerkt;
- een omschrijving van de desbetreffende zaken van grote waarde bij een transactie boven de € 15.000.

Indien in een specifiek geval door de directie besloten wordt melding achterwege te laten, wordt die beslissing gemotiveerd schriftelijk vastgelegd.

Alle verrichte meldingen van ongebruikelijke transacties worden in een afzonderlijke ordner met dat opschrift gedurende 5 jaren bewaard.

Indien de cliënt zelf ook een meldingsplichtige instelling is (bijvoorbeeld een autohandelaar of een juwelier), dienen we na te gaan of de cliënt reeds op grond van zijn/haar meldingsplicht de ongebruikelijke transactie(s) heeft gemeld. Indien de cliënt reeds zelf heeft gemeld, dan zo mogelijk een kopie van (i) de melding(en) en van (ii) de ontvangstbevestiging van de melding (van MOT/FIU) in het dossier bewaren. Indien er geen melding door de cliënt is gedaan, dienen we de cliënt – in zijn algemeenheid – te informeren over het bestaan van een meldingsplicht. Indien er aanwijzingen bestaan dat de cliënt (in casu de autohandelaar of juwelier) zich (bewust) niet houdt aan de meldingsplicht, dan dienen we zelf over de autohandelaar of juwelier een melding te doen. *Het opzettelijk niet doen van een melding door de cliënt zelf kan een subjectieve indicator vormen die aanleiding geeft te veronderstellen dat mogelijk sprake is van witwassen (of financiering van terrorisme).*

Indien een melding is gedaan van een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie bestaat hiervan de verplicht tot geheimhouding. De cliënt mag niet worden geïnformeerd over het feit dat een melding is verricht. De mededeling aan cliënt dat de (voorgenomen) activiteit onwettig is en dat wordt afgeraden om deze activiteit uit te voeren mag wel worden gedaan. Hierdoor wordt dit ‘tipping off’ verbod niet geschonden. De geheimhoudingsplicht is ook niet van toepassing ten opzichte van andere instellingen die voor dezelfde cliënt en met het oog op dezelfde dienst/transactie werkzaamheden verrichten en waarbij de mededeling uitsluitend is bedoeld ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme.

Bijlage 2 Artikel mr. dr. C.D. Schaap, *De forensische accountant en de Wwft*

De forensische accountant en de Wwft (Cees Schaap²¹)

De Wwft gaat uit van een ruimer begrip van 'externe accountant' dan de accountantswetgeving. In onderstaand artikel wordt in het kort specifiek ingegaan op de aard van de werkzaamheden van forensische accountants, waarna de (problematische) toepassing van de Wwft aan bod komt.

Forensische accountancy

Op 22 juni 2004 is het definitieve wetsvoorstel Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) bij de tweede kamer ingediend. De memorie van toelichting geeft de volgende omschrijving van forensische accountancy²²:

'Bij forensische werkzaamheden houden accountants zich ten behoeve van de rechtshandhaving bezig met het verzamelen, controleren, veredelen, bewerken, analyseren van en het rapporteren over gegevens'.

Gelet op de verwijzing naar 'rechtshandhaving', een publiekrechtelijke oriëntatie van de forensische accountancy, lijkt vorenstaande definitie gebaseerd te zijn op een publicatie van Pheijffer²³, waar vreemd genoeg ook Joling als destijds private forensische accountant in zijn dissertatie²⁴ zich bij aansluit:

'het specialistische deel terrein van de accountancy waarbinnen accountants zich ten behoeve van de rechtshandhaving bezighouden met het verzamelen, controleren, veredelen, bewerken, analyseren van en het rapporteren van gegevens'.

In het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is de private forensische accountant, veelal ook opererend binnen de context van het civiele recht, als normadressaat van belang.

In Nederland wordt forensische accountancy gezien als een vorm van forensische wetenschap.²⁵ De forensische accountant wordt beschouwd als een deskundige, als iemand die door beroep, studie en ervaring op een bepaald terrein speciale kennis bezit en daardoor in het bijzonder bevoegd is tot het beoordelen van een zaak.²⁶ Een kwalificatie derhalve die ziet op de persoon en niet op een bedrijf of de gehele branche. Forensische accountancy ziet in de kern op het toepassen van accountancytechnische en financiële onderzoekskennis en vaardigheden²⁷, veelal ten behoeve van een (potentieel) rechtsgeding.²⁸ Het gaat om de

²¹ Mr.dr. C.D. Schaap CFE, directeur SBV Forensics (zie nader: www.sbv-forensics.com).

²² Kamerstukken II, 2003/2004, 29658, nr. 3, p. 11.

²³ M. Pheijffer (diss.) De forensische accountant: het recht meester, Koninklijke Vermande, Den Haag, 2000, p. 49. Verzuimd is het begrip 'rechtshandhaving' in deze context nader toe te lichten.

²⁴ J. Joling (diss.), De accountant en de berekening van schade, SDU uitgevers, Den Haag, 2005, p. 60.

²⁵ A.P.A. Broeders in: Broeders, Daubert en Saks, het einde van de klassieke identificatiecriminalistiek, NJB, 2002, p. 1786-1797 –en- J.F. Nijboer, Forensische expertise, Kluwer, Deventer, 2003, p. 5.

²⁶ Van Dale Grootwoordenboek der Nederlandse taal, 13^e herziene uitgave.

²⁷ 'Forensic science can be simply defined as the application of science to the law', The Forensic Science Society, www.forensic-science-society.org.uk

wettelijke en vooral bewijsrechtelijke toepassing van financieel-administratieve deskundigheid. Bologna, Linquist en Wells²⁹ leggen niet (zozeer) het accent op het wetenschappelijke aspect, doch benadrukken juist de ervaring en vaardigheden van de forensische accountant. Tevens lijken zij 'forensic accounting' en 'investigative accounting' op één lijn te scharen. Zij definieerden forensische (en onderzoekende) accountancy in 1993 als volgt:

'Forensic and investigative accounting is application of financial skills and investigative mentality to unresolved issues, conducted within the rules of evidence. As a discipline, it encompasses financial expertise, fraud knowledge, and a strong knowledge and understanding of business reality and the working of the legal system. Its development has been primarily achieved through on the job training as well as experience with investigating officers and legal counsel'.

In 1995 legden Bologna en Lindquist³⁰ het accent sterker op de gerechtelijke oriëntatie van forensische accountancy en maakten zij tevens onderscheid tussen de reactieve forensische accountant enerzijds en de preventieve forensische auditor anderzijds.:

'Accordingly to the term forensic in the accounting profession deals with the relation and application of financial facts to legal problems. Forensic accounting evidence is orientated to a court of law, the quality of the work of the forensic accountant must attain, is subject to the public scrutiny if the matters goes to trial. The involvement of the forensic accountant is almost always reactive; this distinguishes forensic accountants from forensic auditors, who tend to be actively involved in prevention and detection in a corporate and regulatory environment'.

Wat hiervan verder ook allemaal zij, forensische accountants verrichten geen werkzaamheden die openbare accountants verrichten, zoals het controleren van jaarrekeningen, het afgeven van accountantsverklaringen en het verstrekken van bedrijfseconomische of fiscale adviezen. Forensische accountants verrichten twee hoofdgroepen van werkzaamheden: onderzoeksdienstverlening en preventieve adviesdienstverlening (incl. preventieve audits), gericht op het onderzoeken of het voorkomen van onregelmatigheden/onrechtmatigheden (incl. strafbare feiten / misdrijven). Hierbij scoort in volume overigens de eerste groep aanmerkelijk hoger dan de tweede groep. Opdrachten zijn voornamelijk afkomstig van: bedrijven (inclusief financiële instellingen), bestuurlijke overheden, advocaten, curatoren, rechtbanken en in een enkel geval ook van politie/justitie. In voorkomende gevallen wordt, na voorafgaande benoeming, schriftelijk en/of ter (civiele- of straf) terechtzitting opgetreden als gerechtelijk deskundige, of als gerechtelijk contradeskundige. Private forensische accounts verlenen overigens ook diensten gericht op naleving van de Wwft door cliënten, zoals specifieke adviesdienstverlening, onafhankelijke audits en litigation support in geval van een (dreigende) rechtszaak. Overigens, en als complicerende factor met betrekking tot de Wwft, zijn niet alle financieel deskundige forensische onderzoekers tevens accountant. Veelal wordt in multidisciplinaire teams samengewerkt met andersoortige deskundigen zoals juristen, economen en criminologen. Private forensische accountants

²⁸ 'For the purpose of producing evidence, which may be used in a criminal or a civil court', M. Biggler, Fraud and the computer: Computer Forensics procedures and Tools for Fraud Examiners, The White Paper, a publication of the Association of Certified Fraud Examiners, Vol. 14 July/August 2000, p.11.

G.J. ²⁹ Bologna, R.J. Lindquist & J.T. Wells, The accountants handbook of fraud & commercial crime, J. Wiley & Sons, New York, 1993, p.232.

³⁰ G.J. Bologna, R.J. Lindquist, Fraud auditing and forensic accounting; new tools and techniques, J. Wiley & Sons, New York, 1995, p. 42.

zijn zowel te vinden binnen afzonderlijke afdelingen van de grote accountantskantoren (de zgn. Big 4 kantoren) als binnen gespecialiseerde zelfstandige kantoren. Hoewel hier een en ander op is af te dingen, wordt aangenomen dat de tweede categorie valt onder de Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr: vergunning, geheimhouding e.d.), doch dat de eerste categorie hiervan is uitgezonderd omdat daarop onverkort de accountantswetgeving van toepassing is met enigszins vergelijkbare vereisten.

Wwft

Per 1 augustus 2008 is de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft), ter vervanging van de Wet MOT en de WID, in werking getreden. Forensische accountants waren de mening toegedaan dat ook de Wwft niet op hen c.q. op hun werkzaamheden van toepassing was. Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) was evenwel al vlot een andere mening toegedaan. Bekend is dat het BFT de (onbepaalde) activiteiten vallend onder het begrip 'forensic auditing' (!) reeds eerder eveneens achtte te zijn begrepen onder de werking van de Wwft.³¹

Bij nota van wijziging van 2 april 2008 is de term externe accountant toegevoegd. Door de invoering van het begrip externe accountant is het niet zo dat de reikwijdte wordt beperkt tot wettelijke controles, zoals bij de WTA. Indien de (forensisch) accountant niet als externe accountant optreedt, kan deze afhankelijk van de werkzaamheden die worden verricht nog steeds onder de WWFT vallen; hij treedt dan in een andere hoedanigheid op. Bijvoorbeeld als het gaat om het beroepsmatig verrichten van (fiscaal) juridische diensten of soortgelijke werkzaamheden. Onder de WWFT vallen alle beroepsmatige werkzaamheden van de accountant.³²

Met de omschrijving 'voor zover zij hun beroepsactiviteiten uitoefenen' (artikel 1 lid 1 letter a sub 11 WWFT) heeft de wetgever gedoeld op activiteiten als werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening, het voeren van administratie, belastingadvies, het invullen van aangiften en de werkzaamheden die voor de juridische beroepsgroepen gelden. Ook nieuwe soorten dienstverlening zoals "tax-assurance" en "forensic audit" vallen onder de ruimere definitie.³³

Begin dit jaar is hierover een briefwisseling geweest tussen (destijds) minister van Financiën Bos en het BFT, waarin dit standpunt door de minister bevestigd is. Hierop is kritiek geleverd in de zin dat het niet aan de minister was om de wet te interpreteren.³⁴ De vraag is dan of het daadwerkelijk een persoonlijke wetsinterpretatie van de minister betrof.

Artikel 1, 1^e lid onder m van de Wwft definieert een transactie als een handeling of een samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt in verband met het afnemen of het verlenen van een dienst. De definitie van een dienst is thans zodanig ruim en generiek dat hieronder eveneens de dienstverlening van forensische accountants is

³¹ www.bureaufn.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 5) en De Accountant, nr. 2, februari 2009.

³² www.bureaufn.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 6).

³³ www.bureaufn.nl. (veel gestelde vragen, antwoord bij vraag 5).

³⁴ Zie het artikel van J. van Vliet met de kop 'Wouter Bos over de schreef met interpretatie wet', in het FD van 4 februari 2010.

te vatten. Ook definieert artikel 1 Wwft welke organisaties en welke beroepen, en meer nog welke werkzaamheden, onder de werking van deze wet vallen. Ten aanzien van de private forensische accountant zijn hierbij van belang artikel 1, lid 1, sub a onder 11 – 12 en 13 Wwft (resp. externe registeraccountant, advocaat/notaris, vergelijkbare activiteiten en gelijksoortige juridische beroepen).

Hieromtrent verdient het evenwel vermelding dat de forensische accountant juist:

- geen werkzaamheden worden verricht die in strikte zin (Wta/Bta) kwalificeren als externe accountant³⁵ (RA of AA) of belastingadviseur of daarmee vergelijkbare activiteiten. Verder worden geen werkzaamheden verricht met betrekking tot jaarrekeningen, geen administraties voor derden gevoerd, geen belastingadviezen gegeven en/of -aangiften verzorgd;
- geen werkzaamheden worden verder verricht (in de zin van advies of bijstand verlenen) bij:
 - het aan- of verkopen van onroerende zaken;
 - het beheren van geld, effecten, munten, muntbiljetten, edele metalen, edelstenen of andere waarden;
 - het oprichten of beheren van vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, 1^e lid, onderdeel b van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
 - het aan- of verkopen dan wel overnemen van ondernemingen;
 - werkzaamheden op fiscaal gebied die vergelijkbaar zijn met de werkzaamheden van de in artikel 1, 1^e lid, onder a sub 11 Wwft beschreven beroepsgroepen.
- niet optreedt in naam en/of voor rekening van een cliënt.

De Wwft betreft een (nader³⁶) implementatie van thans de 3^e-antwittwasrichtlijn van de EU. Deze is op zijn beurt in overwegende mate gebaseerd op aanbevelingen, rapporten en andere publicaties van de Financial task Force on money laundering (FATF, een intergouvernementeel samenwerkingsverband). Deze stukken maken daarmee indirect deel uit van de wetsgeschiedenis en zijn daarmee onderdeel van de interpretatie van (de bedoelingen van) de wet. De Wwft benoemt niet zelf concreet de beroepsactiviteiten van de externe registeraccountant. Volgens de FATF³⁶, reeds in juni 2008, is 'forensic accountancy' expliciet begrepen onder die beroepsactiviteiten.

Hoewel de FATF op zijn beurt de werkzaamheden van 'forensic accountancy' niet nader benoemt, lijkt me hiermee evenwel het pleit ten aanzien van deze beroepsgroep definitief in het voordeel van het BFT (en de minister) beslecht. Ook indien de forensische accountant werkzaam is in een samenwerkingsverband met andere deskundigen, vallen zij nog immer onder de werking van de Wwft³⁷ en daarmee dus ook die andere deskundigen. Al was het alleen maar vanwege de tuchtrechtelijke vereisten die gelden voor de beroepsgroep van accountants omtrent het werken in samenwerkingsverbanden.

³⁵ Nota van wijziging samenvoeging van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme), TK 2007-2008, 31 238, nr. 6, ontvangen 2 april 2008: "De derde witwasrichtlijn ziet alleen op externe accountants. Gelet op het feit dat we in Nederland zowel registeraccountants als accountants-administratieconsulenten kennen, heeft het woord «externe» op beide groepen betrekking. Het voorstel van wet wordt in overeenstemming gebracht met de derde witwasrichtlijn."

³⁶ Financial Action Task Force on money laundering (FATF), RBA Guidance For Accountants, 17 juni 2008.

³⁷ TK 2007-2008, Algemene Beraadslaging Tweede Kamer wetsvoorstellen 31 237 en 31 238, identificatie bij dienstverlening, 21 mei 2008: "De heer Weekers vroeg zich af hoe het zat met de samenwerkingsverbanden van accountants. Het gaat hierbij om afzonderlijke accountants, die ook als zij in samenwerkingsverbanden opereren onder de werking van de Wwft vallen."

In het FD van 25 februari jl. publiceerden de advocaten Cees van Bavel en Diederik van Omme over de reikwijdte van de Wwft. In het artikel suggereerden zij dat door de Wwft de dienstverlening van de beroepsgroep van forensisch accountants in gevaar zou komen. De animo bij bedrijven om mogelijke misstanden uit het verleden te laten onderzoeken zou wel eens drastisch kunnen afnemen indien dat zou kunnen leiden tot een melding aan het FIU/MOT. De Wwft respecteert de bijzondere positie van de functioneel verschoningsgerechtigde advocaat expliciet in lid 2 van artikel 1: werkzaamheden betreffende de bepaling van de rechtspositie van de cliënt, vertegenwoordiging en verdediging van de cliënt in rechte, het geven van advies voor – tijdens en na een rechtsgeding³⁸ of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding. Onder omstandigheden valt de forensische accountant, indien deze werkzaamheden verricht in opdracht van of ten behoeve van een cliënt van een advocaat, onder het zogenaamde afgeleide verschoningsrecht.³⁹ Een meldplicht klemt dan temeer indien het een strafrechtelijk geval betreft waarin (nog) geen aangifte is gedaan. Door inschakeling van een forensische accountant zou aldus de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van de advocaat volstrekt worden uitgehouden. Een meldplicht ingevolge de Wwft is ook ten aanzien van de forensische accountant onderzoeker een (wettelijke) inbreuk op diens wettelijke en contractuele geheimhoudingsplicht en, in geval het een opdracht van een advocaat betreft, ook op het afgeleid verschoningsrecht. Beoordeling van de praktijk en de vele (inter-)nationale definities van 'forensische accountancy' leidt tot de conclusie dat het leidmotief van de kernactiviteit hiervan ziet op dienstverlening verbandhoudend met (potentiële) rechtsgedingen, dan wel ter vermindering daarvan. Kortom dienstverlening die ten aanzien van de belastingadviseur, advocaat en (kandidaat)notaris in artikel 1, lid 2 Wwft zijn uitgezonderd. Ook voor degene die *in de uitoefening van een gelijksoortig juridisch beroep optreedt*. Hoewel de bepaling van artikel 1, lid 2 Wwft volgens de wetgeschiedenis restrictief dient te worden uitgelegd en of een opdracht nu wel of niet van/via een advocaat is verkregen, redelijke wetsuitlegging (doel/strekking, hoewel zeker niet het sterkste argument) maakt m.i. dat deze uitzondering in dergelijke gevallen ook op de forensische accountant van toepassing dient te zijn. In de Wwft gaat het immers niet om de functie of titel van de persoon, maar om de aard en inhoud van de 'handeling of het samenstel van handelingen'. De toekomst zal wellicht leren of dit standpunt ook in rechte zal worden gerespecteerd. In ieder geval is mij gebleken dat het BFT ten aanzien van zelfstandig uitgevoerde opdrachten, dus niet in opdracht van een advocaat, vooralsnog een afwijkende mening aanhangt. De relevante vraag is dus m.i. niet zozeer of 'forensische accountancy' onder de werking van de Wwft is begrepen; het gaat veel meer om de vraag of de kernactiviteit daarvan onder de uitzonderingsbepaling is te vatten.

Private forensische accountants verrichten ook werkzaamheden in opdracht van faillissementscuratoren, met name onderzoeken in relatie tot eventuele (hoofdelijke) bestuurdersaansprakelijkheid. De figuur van faillissementscurator is een vreemde eend. Het gros van de curatoren is advocaat. Een wijdverbreid misverstand is dat de curator/advocaat tevens optreedt als advocaat (vereenzelviging). Dit is niet het geval,

³⁸ Het BFT heeft aangegeven de fiscale bezwaarschriftprocedure primair te zien als een verlengstuk van de aangifte en is daarom van mening dat de bezwaarschriftprocedure niet onder het hier bedoelde begrip "rechtsgeding" valt.

³⁹ HR NJ 1994, 552. Idem HR 12-2-2002, LJN: AD4402 –en- HR 2-10-2007, LJN BA5632.

waardoor ook het Advocatentuchtrecht in principe niet op de curator van toepassing is.⁴⁰ De curator in een faillissement kan niet worden beschouwd als een niet-ondergeschikte ex art. 6:171 van het advocatenkantoor waar hij werkzaam is en evenmin als een ondergeschikte ex art. 6:170. Dit betekent dat het advocatenkantoor niet medeaansprakelijk is op grond van deze bepalingen: slechts de boedel en onder omstandigheden de curator persoonlijk zijn aansprakelijk voor de door de curator in zijn hoedanigheid onrechtmatig veroorzaakte schade.⁴¹ De voornaamste argumenten van de Hoge Raad (SNTSM/Ho q.q.) hiervoor zijn dat de curator bij het vervullen van zijn taak niet optreedt als beoefenaar van het beroep van advocaat,⁴² dat hij wordt aangesteld door de rechtbank (art. 14 lid 1 Fw) en dat hij werkt onder toezicht van de rechter-commissaris (art. 64 jo. 68 lid 1 Fw) aan wie hij na afloop ook rekening en verantwoording aflegt (art. 193 lid 2 F.). De rollen van advocaat en van curator verschillen principieel van elkaar. De advocaat behartigt altijd de belangen van één partij, de curator moet rekening houden met een waaier van belangen. De curator is verder ook in geen enkel opzicht gelijk te stellen aan een rechterlijk ambtenaar of een bestuursorgaan. De curator heeft ten aanzien van strafbare feiten dan ook geen aangifteplicht als bedoeld in artikel 167 Wetboek van Strafvordering. Curatoren krijgen in hun hoedanigheid veelvuldig te maken met 'door misdrijf verkregen' dan wel 'direct of indirect van misdrijf afkomstig' geld. Dit is een conclusie niet alleen gebaseerd op selectieve (onderzoeks)ervaring, maar vloeit meer gefundeerd ook voort uit literatuur en rechtspraak.⁴³ In een enkel geval deelt de failliet zelf aan de curator mede dat er ten tijde van de bedrijfsvoering sprake is geweest van witwassen⁴⁴ van bijvoorbeeld zwarte omzet of het betalen van steekpenningen. Een vennootschap kan ook met misdaadgeld zijn gefinancierd.⁴⁵

De wetsgeschiedenis van de Wwft rept niet over de 'curator'. De toenmalige wet MOT en de WID waren in ieder geval niet op de curator van toepassing, omdat niet gezegd kon worden dat er sprake was van een cliëntrelatie.⁴⁶ Ook in gevolge de Wwft geldt nog steeds dat de curator niet optreedt in naam en voor rekening van een cliënt bij enigerlei financiële of onroerend zaaktransactie als bedoeld in artikel 1, lid 1 onder a sub 13. Reeds in juni 2008 vatte de FATF⁴⁷ 'Insolvency/receiver-managers/bankruptcy related services' eveneens expliciet onder de beroepsactiviteiten van de externe accountant. De werkzaamheden die de accountant in hoedanigheid van faillissementscurator verricht, vallen aldus onder de werking van de Wwft, doch het 'transactie' begrip daaruit blokkeert de toepassing daarvan. Voor de forensische accountant, werkend in opdracht van een

⁴⁰ Tenzij de curator/advocaat zodanig laakbaar heeft gehandeld dat dit een behoorlijk advocaat niet betaamt, meer specifiek daardoor het vertrouwen in de advocatuur is geschaad (art. 46 Advocatenwet). Zie: H. Dulack, 'Tuchtrecht voor curatoren bestaat wel degelijk!', *Tv* 2006, 40., p. 183.

⁴¹ [HR 10 januari 2003 \(Van Benthum/Bos\)](#), RvdW 2003, 11.

⁴² HR 19 april 1996, NJ 1996, 727, nt. WMK.

⁴³ Brief van de minister van Justitie "Het beleid ter zake van financieel economische criminaliteit" van 21 december 2007: www.justitie.nl.

⁴⁴ Faillissementsverslag nr. 6 in faillissement 05 / 219F en 05 / 220F.

⁴⁵ Zie bijvoorbeeld *Revue*, 29 juli 2008. Zie verder (willekeurig): Vrij Nederland, 5 juli 2008 'De val van een seksexploitant' 05-07-2008; Zibb.nl 5 juni 2008 in relatie tot de gefailleerde thuiszorginstelling U en Zo; ANP 6 oktober 2007, 'Criminelen wilden geld witwassen via beursgang.'

⁴⁶ Besluit van 24 februari 2003 tot aanwijzing van instellingen en diensten in het kader van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties. Zie de toelichting bij artikel 2, 1e lid onder d en artikel 4 1e lid onder g: *Volledigheidshalve zij opgemerkt dat onder de hier aangewezen dienst niet wordt begrepen het verrichten van werkzaamheden in de hoedanigheid van curator. Het optreden van een curator kan niet worden beschouwd plaats te vinden «in naam en voor rekening van een cliënt»; de curator is onder toezicht van de rechter-commissaris belast met het beheer en de vereffening van een failliete boedel en treedt in het licht daarvan in het belang van de door een faillissement getroffen op. Van een cliëntrelatie als bedoeld bij de hier aangewezen dienst is in dat geval geen sprake.*

⁴⁷ Financial Action Task Force on money laundering (FATF), RBA Guidance For Accountants, 17 juni 2008.

curator, is dit anders. Tenzij de stelling wordt bevestigd dat die werkzaamheden vallen onder de uitzonderingsbepaling van artikel 1, lid 2 Wwft, omdat deze kortweg betrekking hebben op (potentiële) rechtsgedingen of juist ter vermijding daarvan, zou de forensische accountant dus moeten melden waartoe de curator zelf niet verplicht is. Thans is evenwel het wetsvoorstel in consultatie om dit hiaat in de Wwft, in mijn ogen terecht, te herstellen door de curator uitsluitend voor wat betreft de meldplicht als 'bijzondere melder' op te nemen.⁴⁸ De (werkzaamheden van de) curator wordt ook dan niet expliciet genoemd in artikel 1, lid 2 Wwft, zodat deze voor wat betreft 'aan rechtsgedingen gerelateerde activiteiten' in een zelfde positie zou komen te verkeren als de forensische accountant. Zoals opgemerkt, is het gros van de faillissementscuratoren evenwel tevens advocaat, en treedt bij rechtsgedingen betreffende de boedel ook als zodanig op. De curator valt dan onder de bepalingen betreffende de advocaat en in dit geval dan dus klip en klaar ook onder de uitzonderingsbepaling van artikel 1, lid 2 Wwft.

Afsluitend

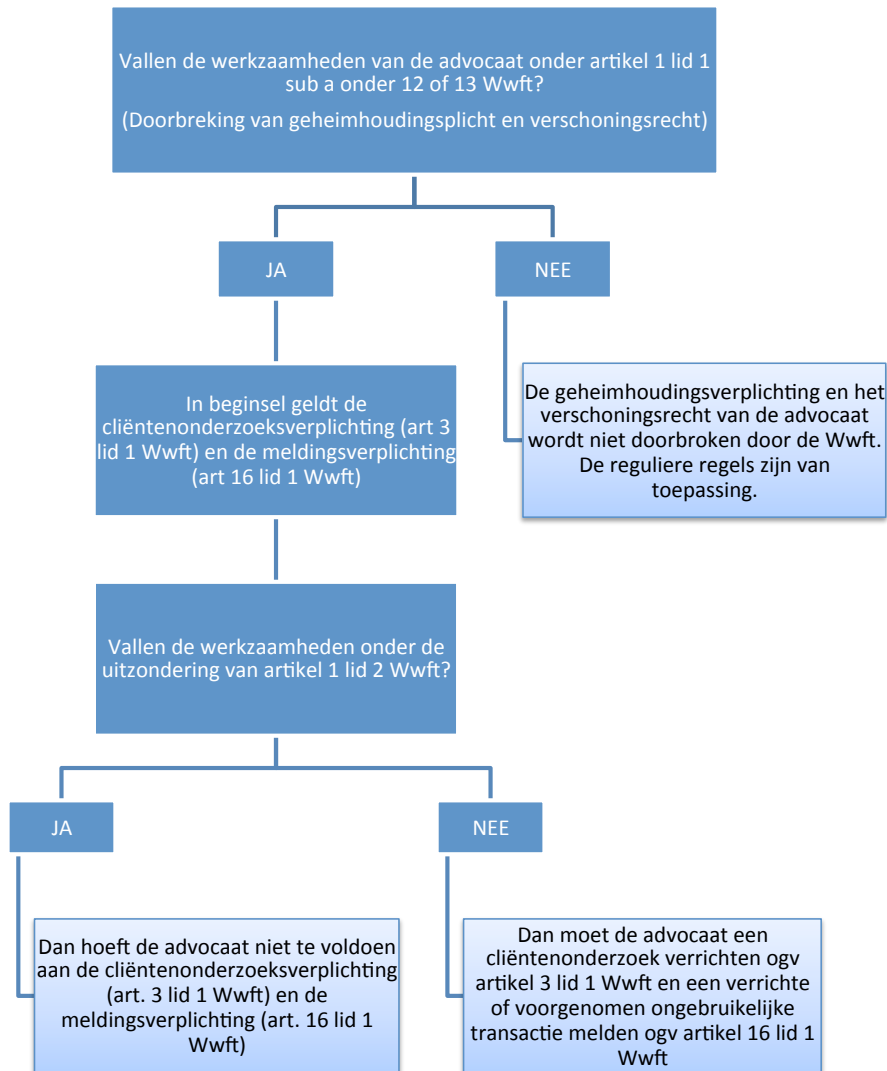
De werkzaamheden van de private forensische accountants vallen, via de weg van extensieve interpretatie van het begrip 'externe accountant', onder de werking van de Wwft. Redelijke wetstoepassing nopen er m.i. toe dat de bulk van de onderzoekswerkzaamheden van forensische accountant, met name ook die in opdracht van een advocaat, vallen onder de uitzonderingsbepaling van artikel 1, lid 2 Wwft.

De meldplicht uit hoofde van de Wwft vormt maar een beperkt onderdeel van die wet. Belangrijker zijn m.i. de bepalingen met betrekking tot het cliëntonderzoek en het verscherpt cliëntonderzoek. Of de Wwft de forensische accountant hiertoe nu verplicht of niet, m.i. is het voor iedere professionele dienstverlener van belang deze voorschriften (al dan niet naar analogie) toe te passen. Daarin ligt immers de toepassing van de vereiste (minimale) zorgplicht die eventuele strafrechtelijke betrokkenheid bij witwassen kan voorkomen.

⁴⁸ FD 10 augustus 2010: Meldplicht taxateurs en curatoren. Zie ook: Voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten (Wijzigingswet financiële markten 2012) Deel II. Aanleiding betreft de evaluatie van Nederland door de FATF.

Bijlage 3 Stroomschema (afgeleid) verschoningsrecht advocaten

Schematische weergave tussen de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van de advocaat, de Wwft-verplichtingen en de uitzondering hierop.

Bijlage 4 Stroonschema Visser&Visser cliënten- onderzoek

Voorbeeld van een stroonschema betreffende het verrichten van een cliëntenonderzoek. Dit stroonschema is ontleent aan het Handboek Kwaliteit van Visser & Visser Accountants en Belastingadviseurs

Bijlage 5 Interview dhr. drs T. Romijn RA, Visser&Visser Accountants en Belasting- adviseurs

Artikel 1 lid 1 sub a onder 11 Wwft:

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder 'instelling': Een natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap die als externe registeraccountant of externe accountant-administratieconsulent zelfstandig onafhankelijk beroepsactiviteiten waaronder forensische accountancy uitoefent, dan wel een natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap, voor zover die anderszins zelfstandig onafhankelijk daarmee vergelijkbare activiteiten beroeps- of bedrijfsmatig verricht.

MvT op oude artikel:

De aanduiding 'externe' heeft tot gevolg dat de verplichtingen ingevolge de Wwft niet rusten op de 'interne accountants' van een onderneming.

WAT WORDT ER BEDOELD MET EEN INTERNE EN EXTERNE ACCOUNTANT?

De interne accountant is de accountant die werkzaam is bij een organisatie en enkel voor deze organisatie de accountantswerkzaamheden verricht.

De extern accountant is een openbaar accountant die is ingeschreven in de AFM en zo de wettelijke controle kan verrichten. Beide zijn werkzaam voor meer dan één onderneming en niet in dienst van deze onderneming.

Met de term 'beroepsactiviteiten' werd bedoeld op activiteiten als werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening, het voeren van administratie, belastingadvies, het invullen van aangiften en de werkzaamheden die voor de juridische beroepsgroepen gelden zoals bijstand of advisering bij aan- of verkoop van onroerende zaken, beheren van geld en andere waarden, oprichten en beheren van vennootschappen en rechtspersonen, aan-, verkoop of overnames van ondernemingen, maar ook soorten dienstverlening zoals tax Assurance. In de parlementaire geschiedenis wordt daaraan toegevoegd dat het wel altijd zal 'dienen te gaan om dienstverlening waar sprake is van een gevaar van witwassen of financieren van terrorisme'.

WELKE WERKZAAMHEDEN VERSTAAN JULLIE ONDER DE BEROEPSACTIVITEITEN?

De accountant die bij ons in dienst zijn vallen voor al hun accountantswerkzaamheden onder de Wwft. We vallen niet onder een mogelijke uitzondering en zullen ons als accountants dan ook moeten houden aan de wet- en regelgeving van de Wwft.

MvT op wetswijziging:

In subonderdeel 11° wordt geëxpliciteerd dat onder de beroepsactiviteiten van de accountant mede forensische activiteiten vallen; dit is een codificatie van bestaande praktijk. Zelfstandige forensische accountancy werkzaamheden, waaronder fraudeonderzoeken – ongeacht of deze samenhangen met het samenstellen, beoordelen of controleren van de jaarrekening – behoren tot de beroepsmatige werkzaamheden van de accountant en vallen daarmee onder de reikwijdte van de WWFT.

HOE IS JULLIE ERVARING MET DE WERKZAAMHEDEN VAN DE FORENSISCHE ACCOUNTANCY?

Wij hebben in zoverre geen ervaring met de forensische accountancy, dat wij deze werkzaamheden zelf verrichten. Het komt wel eens voor dat wij worden ingehuurd door een forensisch onderzoeksbureau om ondersteuning te bieden bij hun activiteiten. Maar tot op heden verrichten wij deze activiteiten niet. Misschien dat we deze praktijk in de toekomst wel

gaan verrichten, want ik heb wel eens iemand erover gehoord dat wij deze die zich wel wilde verdiepen in het uitvoeren van deze werkzaamheden, maar tot op heden hebben wij hier niets mee gedaan.

IS DIT INDERDAAD EEN CODIFICATIE VAN DE BESTAANDE PRAKTIJK?

Doordat ik geen directe ervaring heb met de forensische activiteiten, kan ik hier geen oordeel over vormen.

Verder wordt de normadressering voor de (externe) registeraccountants (RA), de (externe) accountants-administratieconsulenten (AA) en belastingadviseurs aangepast, dit mede op verzoek van de brancheorganisaties zelf. Deze is thans nog gericht op individuen, terwijl het in de praktijk voor bijvoorbeeld een individuele RA of AA werkzaam in een accountantsorganisatie vaak niet is toegestaan een ongebruikelijke transactie zelf te melden. Eerst dient intern gemeld te worden, ook in de gevallen waarin nog twijfel bestaat omtrent het ongebruikelijk karakter van de transactie. Het is dan doorgaans aan de compliance afdeling van de organisatie om te beslissen of daadwerkelijk gemeld dient te worden. De redenen om niet tot melding over te gaan worden vastgelegd en zijn voor de toezichthouder inzichtelijk.

HOE GAAT EEN MELDING BIJ V&V IN ZIJN WERK?

De accountant die de jaarrekening controleert en een ongebruikelijke transactie tegenkomt, gaat hierover in overleg met de eindverantwoordelijke. Indien de eindverantwoordelijke eveneens vindt dat de transactie ongebruikelijk is, maken zij er melding van bij de afdeling kennis en Op iedere vestiging is deze afdeling aanwezig. Indien deze eveneens van oordeel is dat dit mogelijk gemeld moet worden, gaat de accountant welke het geconstateerd heeft dit melden bij de Compliance Officer. De Compliance Officer vormt vervolgens zijn oordeel over het geconstateerde feit en besluit tot melding over te gaan. Indien hij beslist niet tot melding over te gaan, legt hij dit vast. Hij beschrijft hierin de genomen stappen en de reden waarom hij niet tot melding is overgegaan. De betrokken accountant krijgt nooit een terugkoppeling wat er gedaan is met de melding door de Compliance Officer. De eindverantwoordelijke krijgt enkel deze terugkoppeling. Dit is waarschijnlijk om de betrokken accountant in zijn werkzaamheden niet 'te belemmeren'.

GEBEURD HET OOK WEL EENS DAT JULLIE BESLISSEN OM NIET TOT MELDING OVER TE GAAN? ZO JA, IN WELKE GEVALLEN?

Ja, dit komt ook wel eens voor. Ik denk dat dit meestal met de ongebruikelijkheid van de transactie te maken heeft. De accountant en eindverantwoordelijke kunnen moeilijk beoordelen of de transactie die op het eerste gezicht ongebruikelijk lijkt, misschien in de branche wel heel gebruikelijk is. Ik heb namelijk een keer meegemaakt dat een klant uien verkocht. Deze uien kocht hij in het buitenland in, in grote bedragen contant geld. Ik heb hier toen een melding van gemaakt op de manier zoals eerder gezegd. Ik weet niet of deze melding uiteindelijk ook bij de FIU gemeld is, maar misschien ook niet, omdat deze grote contante betalingen heel gebruikelijk zijn in de uienbranche.

De voorgestelde normadressering is beperkt tot degenen die de relevante beroepsactiviteiten zelfstandig onafhankelijk uitoefenen, kort gezegd: het kantoor en de natuurlijke persoon die zelfstandig optreedt. Deze kunnen door de toezichthouder bestuursrechtelijk worden aangesproken op ontoereikend beleid inzake bijvoorbeeld het melden van ongebruikelijke transacties, of het in concrete gevallen nalaten om meldingen van ongebruikelijke transacties te doen. Dat is ook efficiënter dan accountants in loondienst aan te spreken. Dit laat onverlet de mogelijkheid van tuchtrechtelijke maatregelen jegens natuurlijke personen op basis van het wettelijke tuchtrecht dat op een individuele RA of AA van toepassing is.

Hier zij nog opgemerkt dat voor de reikwijdte van deze bepaling de aard van de werkzaamheden die worden verricht doorslaggevend is en niet degene die de dienst verricht. Dit volgt uit de zinsnede «een natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap, voor zover die anderszins zelfstandig onafhankelijk daarmee vergelijkbare activiteiten beroeps- of bedrijfsmatig verricht». Deze wet is dan ook onverkort van toepassing indien beroepsactiviteiten zoals gebruikelijk verricht door een accountant worden uitgevoerd door derden, bijvoorbeeld accountants die zich hebben laten uitschrijven uit het accountantsregister. Dit mede met het oogmerk om een verstoring van het level playingfield voor alle dienstverleners te voorkomen.

DENKT U DAT HIERONDER OOK WORDT VERSTAAN DE FAILLISSEMENTSMEDEWERKER DIE ONDERZOEK DOET NAAR FAILLISSEMENT (FORENSISCHE ACTIVITEITEN) EN WERKZAAM IS BIJ HET ADVOCATENKANTOOR, MAAR WEL EEN RA IS?

Ja, mijns inziens zal deze persoon ook onder de Wwft vallen, omdat het zoals je zegt, niet gaat om de persoon welke de dienst verricht, maar om de aard van de werkzaamheden die deze persoon verricht.

Het cliëntenonderzoek

Volgens de Wwft is het cliëntenonderzoek specifiek gericht op de voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme. In Wwft twee aspecten:

- *Proces van cliëntenonderzoek:*

Moet cliëntenonderzoek worden verricht. Instelling kan het cliëntenonderzoek afstemmen op de risicogevoeligheid voor wft, type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie. Bij verhoogd risico moet instelling extra maatregelen nemen, bijv buitenlandse rechtspersonen. Bij minder kwetsbare dienstverlening, eenvoudige r-c verhouding met particulier, mag cliëntenonderzoek soepeler worden toegepast. Instellingen maken zelf een inschatting en zij kunnen de voor het cliëntenonderzoek noodzakelijke inspanningen en inzet van middelen afstemmen op het risico.

HOE MAKEN JULLIE DIE INSCHATTING? HEBBEN JULLIE DAAR BEPAALDE REGELS OF VOORSCHRIFTEN VOOR? STEMMEN JULLIE INSPANNINGEN EN INZET VAN MIDDELEN OOK AF?

Hoe het cliëntenonderzoek moet plaatsvinden is vastgelegd in bijlage 8 van ons handboek voor accountants. Hierin staat met tekst uitgelegd hoe een cliëntenonderzoek moet worden verricht, en wat er in ieder geval uit moet komen. Ook zit in deze bijlage een stroomschema opgenomen waaruit blijkt in welke volgorde de stappen genomen moeten worden. In de praktijk wordt dit handboek maar weinig gebruikt. We hebben namelijk een tweetal checklisten opgesteld, waar eigenlijk dezelfde informatie in staat. Wanneer men er echt niet uitkomt op basis van deze checklisten, kan men naar het handboek grijpen.

De checklisten worden gebruikt bij de dossiervorming en hebben betrekking op het cliëntenonderzoek. Bij het startpunt van de dossiervorming wordt een checklist gehanteerd waarmee de cliënt wordt geïdentificeerd, de identiteit wordt geverifieerd, de UBO wordt geïdentificeerd en het doel en de beoogde aard van de zakelijke transactie wordt vastgesteld. Vervolgens wordt een indicatie gemaakt of de cliënt in het laag, middel of hoog segment valt. Een aantal branches vallen al direct in het middel segment, waarop het verscherpte toezicht van toepassing is. Hierbij moet worden gedacht aan de aannemerij, de handel in onroerend goed, de projectontwikkeling en de handel in auto's. Je valt in ieder geval in het hoge segment, indien na goed onderzoek niet duidelijk is wie de UBO is. Het hoge segment houdt in dat de klant geweigerd wordt. In sommige gevallen valt een klant wel onder de hoge indicatie, maar wordt zij niet geweigerd. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er in het afgelopen jaar een melding is verricht van een ongebruikelijke transactie. Deze klant mag dan wel als klant behandeld worden, maar staat ook onder een nog strenger

verscherpt toezicht. Voor de overige gevallen is het een beetje 'natte vinger werk'. Hier zouden eigenlijk regels voor moeten komen, waaraan men het kan toetsen om nalatigheid of onvolledigheid of onjuistheid tegen te gaan.

De checklist achteraf heeft betrekking op de monitoring, etc. Indien men onder de middel indicatie valt, moet worden aangegeven wat men is tegengekomen tijdens het onderzoek en wat men heeft gedaan met de constatering. Op deze manier probeert Visser & Visser het cliëntenonderzoek bij de accountantswerkzaamheden zo goed en rechtmatig mogelijk te laten verlopen. Zij willen liever iets strenger zijn in hun onderzoek, dan achteraf tegen problemen en gevolgen aanlopen die voorkomen hadden kunnen worden.

- **Resultaat van cliëntenonderzoek:**

- o *Cliënt identificeren*
- o *Identiteit verifiëren*
- o *UBO v/e transactie of relatie identificeren. Art 8: instelling maakt beslissing*
- o *Doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vaststellen.*

Verplichting tot monitoring, Cliënt controleren gedurende de relatie. Informatie inwinnen bij aanvang relatie en in bepaalde gevallen de herkomst van gelden achterhalen. Vrijstelling voor o.a accountants ogv uitvoeringsregeling.

GEBEURT DIT IN DE PRAKTIJK OOK?

Ja.

GEBEURT HET IN DE PRAKTIJK OOK WEL DAT ER GEEN ZAKELIJKE RELATIE KAN WORDEN AANGEGAAN MET EEN CLIËNT, OMDAT ER OF WEL GEEN ONDERZOEK IS VERRICHT, OF WEL DAT DIT NIET HEEFT GELEIDT TOT HET BENODIGDE RESULTAAT? VOORAL BIJ VERSCHERPT CLIËNTONDERZOEK (IDENTITEIT NIET ACHTERHALEN, UBO NIET, MOEILIJK TE DOORGRONDEN STRUCTUUR VAN DE INTERNATIONALE VENNOOTSCHAPPEN).

Ja, dit is wanneer men valt onder de hoge indicatie. Dan wordt in ieder geval de klant geweigerd. Zoals eerder al gezegd heeft dat te maken met een UBO die niet geïdentificeerd kan worden. Ook wanneer men met buitenlandse rechtspersonen te maken heeft die zoveel vennootschappen hebben opgericht dat de structuur moeilijk te doorgronden of wel te achterhalen is. Ook weigert men bepaalde klanten op grond van de christelijke achtergrond van het bedrijf, waarbij men moet denken aan coffeeshops of cafés.

PROCEDURES VEREENVOUDIGD / NORMAAL / VERSCHERPT
CLIËNTONDERZOEK.

Vragen:

- Vallen fiscalisten en salarisadministrateurs ook onder de Wwft?
- Welke landen vallen onder het verscherpte toezicht?

Bijlage 6 Interview mevr. Mr. M. Bakker, Ploum Lodder Princen

Artikel 1 lid 1 sub a onder 12 en 13 Wwft

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder instelling:

- Natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap die als advocaat, notaris, toegevoegd notaris, kandidaat-notaris of in de uitoefening van een gelijksoortig juridisch beroep of bedrijf zelfstandig onafhankelijk beroeps- of bedrijfsmatig advies geeft of bijstand verleent bij:
 - o Het aan- of verkopen van onroerende zaken
 - o Het beheren van geld, effecten, munten, muntbiljetten, edele metalen, edelstenen of andere waarden;
 - o Het oprichten of beheren van vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
 - o Het geheel of gedeeltelijk aan- of verkopen dan wel overnemen van ondernemingen voor zover daardoor een persoon die niet als uiteindelijk belanghebbende van die onderneming kwalificeerde, uiteindelijk belanghebbende van die onderneming wordt;
 - o Werkzaamheden op fiscaal gebied die vergelijkbaar zijn met de werkzaamheden van de onder 11 beschreven beroepsgroepen;
 - o Het vestigen van een recht van hypotheek op een registergoed;
- Natuurlijke persoon, rechtspersoon of vennootschap die als advocaat, notaris, toegevoegd notaris, of kandidaat-notaris in de uitoefening van een gelijksoortig juridisch beroep optreedt in naam en voor rekening van een cliënt bij enigerlei financiële transactie of onroerende zaaktransactie;

Artikel 1 lid 2 Wwft

Deze wet is niet van toepassing op de belastingadviseurs als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, onder 11, en de personen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, onder 12 en 13, voor over zij voor een cliënt werkzaamheden verrichten betreffende de bepaling van diens rechtspositie, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.

IN AANRAKING GEWEEST MET WWFT?

Ik ken de Wwft wel inderdaad, maar in de hoedanigheid van advocaat heb ik er verder nooit iets mee te maken gehad. De advocaat valt voor zijn of haar werkzaamheden betreffende 'de bepaling van de rechtspositie' onder de uitzondering van artikel 1 lid 2 Wwft. En het meeste werk, helemaal van een strafrechtadvocaat, heeft betrekking op het procederen dan wel adviseren van een cliënt / verdachte omtrent zijn rechtspositie. Ik zal binnenkort wel in aanraking komen met de wet, omdat een accountant een controle moet uitoefenen in een zaak van ons. Maar voor mijn eigen werkzaamheden kom ik eigenlijk nooit in aanraking met deze Wwft.

VALT ADVOCAAT IN DE PRAKTIJK VOOR AL HAAR WERKZAAMHEDEN ONDER DE UITZONDERING OF MOET ZIJ ZICH IN SOMMIGE GEVALLEN WEL HOUDEN AAN DE WWFT?

Ik denk dat de advocaat, in ieder geval de strafrechtadvocaat, eigenlijk voor alle werkzaamheden de uitzonderingspositie van lid 2 inhouden. Voor de civielrechtelijke advocaat kan dit in sommige gevallen nog twijfelachtig zijn, maar over het algemeen vallen de werkzaamheden die een advocaat verricht al gauw onder de uitzonderingsregeling van artikel 1 lid 2 Wwft.

PROFESSIONEEL EN RELATIONEEL VERSCHONINGSRECHT?

Professionele verschoningsrecht staat omschreven in onder andere artikel 218 Strafvordering (Sv). Onder het professionele verschoningsrecht vallen in ieder geval de arts, de notaris en de advocaat. Van het relationele verschoningsrecht heb ik nog nooit gehoord, zoek dat op. Ik weet ook niet of dit betrekking heeft op de Wwft, of dat dit geen relatie heeft met het verschoningsrecht van de Wwft.

HEBBEN JULIE WEL EENS EEN FORENSISCH ACCOUNTANT INGESCHAKELT?

Ja. Wij schakelen voor bepaalde onderzoeken de expertise van de forensisch accountant in. Mijns inziens vallen zij dan onder ons verschoningsrecht. Dat wordt ook wel het afgeleid verschoningsrecht genoemd. Uit het antwoord van minister Opstelten op de Kamervragen over de positie van de forensisch accountant, blijkt dat het afgeleide verschoningsrecht welke op grond van de jurisprudentie geldt voor een forensisch accountant, nog zijn werking heeft. De wetswijziging is dus niet aan het afgeleide verschoningsrecht voorbij gegaan, maar heeft dit in stand gelaten. Dus ik, als advocaat, schakel na de wetswijziging nog steeds een forensisch accountant in. Hier is niets aan gewijzigd. Wat ik wel de forensisch accountant aanraadt is, indien een klant zich regelrecht bij de forensisch accountant meldt, deze te adviseren om via een advocaat de zaak te laten onderzoeken bij een forensisch accountant. Echter moet de advocaat wel een wezenlijke rol kunnen spelen in de dienstverlening aan deze cliënt, omdat er anders wel eens sprake kan zijn van misbruik van het verschoningsrecht, wat uiteraard verboden is.

Memorie van toelichting 31 238 (origineel)

Artikel 1, tweede lid

In artikel 1, tweede lid, van het voorstel is vastgelegd dat indien een advocaat of een (kandidaat-) notaris werkzaamheden verricht betreffende de bepaling van de rechtspositie van een cliënt, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding, deze niet gehouden is de vereisten van hoofdstuk 2 en 3 van dit voorstel toe te passen. Met deze bepaling is beoogd zeker te stellen dat op zorgvuldige wijze rekening wordt gehouden met de vertrouwenspositie die deze instellingen in het maatschappelijke verkeer innemen. Aangezien belastingadviseurs soms eveneens hun cliënt in rechte vertegenwoordigen bij fiscale procedures, vallen ook deze onder de uitzondering opgenomen in het tweede lid.

Net als in het uitvoeringsbesluit Wet melding ongebruikelijke transacties en Wet identificatie bij dienstverlening geldt de uitzondering voor zowel het identificeren van de cliënt, als het melden van ongebruikelijke transacties. Het is immers onnodig gegevens te verzamelen in gevallen waarin er niet gemeld behoeft te worden.

De zinsnede «bepaling van de rechtspositie van een cliënt» dient – hoewel restrictief – tegen de achtergrond van de bestaande geheimhoudingsbepalingen voor de advocaat en de (kandidaat-)notaris als volgt te worden uitgelegd: er moet gelegenheid worden geboden om vast te stellen welke dienstverlening van een (kandidaat-)notaris of advocaat dan wel de belastingadviseur wordt verlangd. Voor de advocaat en belastingadviseur is zulks van belang om te bepalen of de van hem verlangde dienst nu wel of niet in verband met enig rechtsgeding wordt verzocht. Bij het notariaat is een oriënterend moment nodig om zich ervan te vergewissen of in casu de verzochte dienst voor de cliënt nu wel de meest voor de hand liggende is. Teneinde adequaat te kunnen vast stellen om welke dienstverlening het gaat, is in ieder geval een verkennend gesprek met de cliënt noodzakelijk dat onder alle omstandigheden in vertrouwelijkheid plaatsvindt. Aldus wordt gewaarborgd dat elke cliënt onbezwaard alle informatie naar voren kan brengen die van belang is om te beoordelen of rechtshulp in verband met enig rechtsgeding wordt verzocht dan wel diensten worden verlangd die al dan niet binnen de werkingssfeer van dit voorstel vallen. Dit initiële gesprek

zal voldoende zijn om inzicht te krijgen in de beweegredenen van de cliënt. Voor zover nadien duidelijk wordt dat het gaat om werkzaamheden als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, onder 11°, 12° en 13°, die geen verband houden met enig rechtsgeding, is sprake van dienstverlening waarop de regels van dit voorstel van toepassing zijn. Dit betekent dat de advocaat, (kandidaat-)notaris of belastingadviseur in dat geval de daadwerkelijke dienstverlening zal moeten opschorten totdat hij zijn cliënt kan identificeren overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 2.

WETSVOORSTEL OMTRENT VERSCHONINGRECHT.

- **WAT HOUDT DIT WETSVOORSTEL IN?**
Ik ken dit specifieke wetsvoorstel niet. Ik weet dat men steeds bezig is om het verschoningsrecht in te perken.
- **GAAT DIT WETSVOORSTEL ER KOMEN?**
Ik weet niet of dit wetsvoorstel er gaat komen. Ik verwacht dat in de toekomst in ieder geval het verschoningsrecht ingeperkt gaat worden. Ik denk dan met name aan de werkzaamheden die niet uitsluitend door de advocaat hoeven te worden verricht, zoals de aan- en verkoop van bedrijven wat ook door de corporate finance. Ik denk dat dergelijke werkzaamheden in de toekomst niet meer onder het verschoningsrecht zullen vallen, maar dit is pure speculatie.
- **ZIJN ER OOK CONSEQUENTIES BIJ DOORVOERING VAN DIT WETSVOORSTEL VOOR HET (AFGELEID) VERSCHONINGSRECHT?**
In beginsel denk ik niet. Een wetsvoorstel om het verschoningsrecht te beperken, heeft vooral betrekking op het inperken van het verschoningsrecht van de advocaat. Uiteindelijk, wanneer deze wordt ingeperkt, geldt natuurlijk ook dat het afgeleid verschoningsrecht zal worden ingeperkt. Dit hangt wel samen.

NJ 1994, 552
NJ 2002, 440
NJ 2010, 144

Vreemde: De forensisch accountant wordt ingeschakeld bij onregelmatigheden. 'Vreemd' dat zij wordt opgenomen onder de instellingen welke verplicht zijn zich te allen tijde te houden aan de voorschriften van de Wwft.

Bijlage 7 Interview met dhr. mr. C.J. van Bavel en dhr. mr. R.J. Boswijk, Van Bavel Advocaten

Vragen:

- **Waarom willen zij niet melden? Witwassen niet tegengaan?**
Voor de advocaten geldt een algemeen rechtsbeginsel in de relatie tot hun cliënten. Dit bestaat al jaren, zowel internationaal als nationaal. Dit is een zeer terecht beginsel, omdat anders niet iedereen zich zonder vrees voor openbaarmaking tot een advocaat durft te wenden.
- **Maak de advocaat leidend. Hoe in de praktijk? Is dit niet een roep om opdr?**
De cliënt komt bij de advocaat. De advocaat start een forensisch onderzoek. De advocaat kan meestal een dergelijk onderzoek niet helemaal alleen uitvoeren. Voor de onderdelen waar hij zelf niet uitkomt, schakelt de advocaat een deskundige in, zoals een forensisch accountant. Ik huur vervolgens een locatie, zonder netwerkverbindingen, waar de forensisch accountant zijn onderzoek kan verrichten. Na afloop van dit onderzoek neem ik alle spullen in, waaronder ook de laptop. Die krijgen ze nooit meer terug. Eventueel schaf ik nieuwe laptop aan. Alle stukken die de forensisch accountant nodig heeft, zijn te vinden op ons kantoor. Alle stukken die de forensisch accountant heeft geschreven of in bezit heeft dient hij na het onderzoek bij ons af te geven. Wij bewaren dit in een kluis. Op deze wijze is de advocaat leidend. We hebben zo al een aantal keer samengewerkt met een deskundige, en dat is alle partijen goed bevallen.
Door de advocaat leidend te maken, willen we de cliënt beschermen.
- **Als for acc niet aan klant vertellen dan zij een meldingsplicht hebben, tuchtrechtelijk verwijtbaar, civielrechtelijk aansprakelijk. Leg uit.**
Ik vind inderdaad dat de forensisch accountant een inlichtingenplicht heeft tegenover de cliënt. De forensisch accountant moet vertellen dat, indien de opdracht niet via een advocaat loopt, er mogelijk een meldingsplicht aan vast zit. Het feit dat je het vermeld in de algemene voorwaarden is mijns inziens niet voldoende. Vaak lezen cliënten dit niet, of niet goed.
- **Naar mening BFT is een advocaat tussen schuiven constructie opbouwen. Verwijtbaar. Misbruik van het verschoningsrecht. Kijken naar opdrachtbevestiging. Mening?**
Nee, dat vind ik niet. De minister heeft in de antwoorden op de Kamervragen in het algemeen onze mening als juist aangemerkt. Ik vind dat je de cliënt moet beschermen voor het gevolg van melden. Een cliënt die bij een forensisch accountant aanklopt voor een onderzoeksopdracht omdat er mogelijk gefraudeerd is binnen zijn bedrijf, en waarbij de forensisch accountant inderdaad stuit op een ongebruikelijke transacties, is verplicht hiervan melding te maken. Mag de accountant vertellen dat hij melding maakt? (nee, in de Wwft staat een zogenaamd tipping-off verbod opgenomen). Dus indien er een fraude wordt geconstateerd, heeft de cliënt niet meer de mogelijkheid om dit intern op te lossen. De forensisch accountant heeft een melding al verricht en diens gevolge zal politie en justitie dit gelijk aanpakken. Dus je moet een cliënt beschermen en daarom ook vertellen wat het gevolg kan zijn als je niet de opdracht via een advocaat laat lopen.
- **Website: Verlenen bijstand bij onderzoek naar interne fraude. Level Playing field. Zijn ze zich daarvan bewust?**
Ja zeker. Het BFT roept al jaren dat ze een level-playing-field hanteren. Tot op heden zijn ze nog nooit in het gelijk gesteld.
- **Altijd rol en functie kunnen toelichten van de advocaat**
- **(Professioneel verschoningsrecht onder vuur. Gaat het prof verschoningsrecht ingeperkt worden?)**
Dit wetsvoorstel is een langzame dood aan het sterven.

Art. 1 lid 2 Wwft:

- **Bepaling rechtspositie cliënt:** Inschatten welke dienstverlening van de advocaat wordt verlangd. Verkennend gesprek vertrouwelijk.
- **Vertegenwoordiging en verdediging van een cliënt in rechte:** Alle werkzaamheden die met de vertegenwoordiging en verdediging van de rechtszaak te maken heeft
- **Geven advies voor, tijdens of na rechtsgeding:** Alleen de advieswerkzaamheden voor het aanhangige rechtsgeding of het rechtsgeding waarvan men met zekerheid kan stellen dat deze er gaat komen
- **Geven advies instellen of vermijden van een rechtsgeding:** advieswerkzaamheden om de cliënt te adviseren een rechtsgeding in te stellen of te vermijden valt hieronder.

Kamervragen en antwoorden:

- Door het inschakelen van een advocaat mag het niet zo zijn dat het toezicht en de meldplicht illusoir gemaakt worden
- Te allen tijde toe kunnen lichten wat de rol en de functie van de advocaat is indien een forensisch onderzoek via de advocaat als opdrachtgever loopt.

Mijn conclusie:

Erg dunne / vage grens wanneer wel (afgeleid) verschoningsrecht ogv art 1 lid 2 Wwft en wanneer niet. Wanneer wel meldplicht voor advocaat en wanneer niet. Wanneer wel meldplicht voor forensisch accountant en wanneer niet. Level playing field, moeilijk te handhaven.

Bijlage 8 Interview met dhr. drs. F. Knook en dhr. mr. D.S. Kolkman, Bureau Financieel Toezicht

Het BFT is aangewezen als één van toezichthouder op de naleving van de bepalingen ingevolge de anti-witwasregelgeving in Nederland: de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) (voorheen de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en Wet Melding ongebruikelijke transacties (Wet Mot)). Het BFT is belast met het toezicht op (kandidaat-) notarissen en toegevoegd notarissen, belastingadviseurs, registeraccountants, accountants-administratieconsulenten, dan wel degene die anderszins zelfstandig onafhankelijk beroeps- of bedrijfsmatig daarmee vergelijkbare activiteiten verricht, zoals administratiekantoren, belastingadviseurs en bedrijfseconomische adviseurs.

Bij het BFT zijn twee afdelingen werkzaam. Allereerst een afdeling die zich bezig houdt met het algemene toezicht op notarissen ed. De andere afdelingen houdt zich alleen bezig met de Wwft, onderzoek of de Wwft voldoende en goed wordt nageleefd etc.

Het toezicht van het BFT is gebaseerd op een driesporenbeleid:

- het verhogen van de bewustwording rond wet- en regelgeving, (witwas-)risico's en het belang van terrorisme- en witwasbestrijding (middels artikelen en presentaties);
- de naleving van wet- en regelgeving bevorderen via beroepsorganisaties en – verenigingen al dan niet via peer-reviews (intercollegiale toetsing);

HOE??

Door middel van een instantie die allerlei colleges geeft over de Wwft en het doel van de Wwft

- door middel van eigen reguliere en risicogerichte onderzoeken de naleving van wet- en regelgeving door bovengenoemde professionals toetsen.

HOE EN WAT HOUDT DIT IN??

Er zijn twee soorten onderzoek die wij verrichten. We hebben de reguliere onderzoeken en de risicogerichte onderzoeken. De reguliere onderzoeken voeren we uit bij alle accountantskantoren (ongeveer 50.000). We zullen er dus met de 12 man die hier werkt, lang niet aan toekomen om alle kantoren te onderzoeken of zij voldoen aan de Wwft-verplichtingen.

De risicogerichte onderzoeken verrichten we als we hebben vernomen dat er bij een kantoor een risico bestaat dat de Wwft niet goed is of wordt nageleefd. We kunnen zo'n melding bijvoorbeeld van Justitie hebben gekregen. Bij het reguliere onderzoek sturen we van tevoren een vragenlijst met zo'n 20 vragen en deze willen we een week voor het onderzoek plaatsvindt terughebben. Deze vragen hebben allemaal betrekking op de Wwft, en we vragen dan bijvoorbeeld of er interne procedures zijn, hoe de interne procedures worden nageleefd, etc. Op de dag dat we langskomen hebben we 's morgens een interview met deze mensen en lopen dan de vragenlijst met antwoorden door. Vervolgens gaan we kijken of de dossiers in de praktijk ook zo worden nageleefd. Bij een risicogericht onderzoek slaan we het interview en de vragenlijst over en gaan we gelijk onderzoeken. We melden bij een risicogericht onderzoek wel dat we langs komen, maar geven niet aan welke dossier we komen onderzoeken.

Overleg met belanghebbenden

Om efficiënt toezicht uit te oefenen wordt er regelmatig overleg gevoerd met het Ministerie van Veiligheid en Justitie, het Ministerie van Financiën en verschillende representatieve beroepsorganisaties van hen die onder toezicht zijn gesteld. Het BFT voert daarnaast

overleg met andere toezichthouders (AFM, DNB, Belastingdienst/Holland-Midden) om zoveel mogelijk overeenstemming te bereiken voor wat betreft de interpretatie van de wet en regelgeving en de uitvoering van het toezicht.

Het doel van het overleg met de beroepsorganisaties is om te komen tot toezichtarrangementen. Een toezichtarrangement is een samenhangend geheel van processen, procedures en afspraken, gericht op het vaststellen van de naleving van de wet- en regelgeving waarop het toezicht betrekking heeft. Daartoe behoren onder meer afspraken over procedures en protocollen en de inrichting van administraties en dossiers. Op dit moment zijn toezichtarrangementen afgesloten met de RB en de SRA. Het BFT voert zelfstandig toezichtonderzoeken uit om te beoordelen of de WWFT op de juiste wijze worden nageleefd. Aandachtspunten zijn hierbij de opzet en bestaan van risicobeleid, opgestelde risicoprofielen per cliënt, cliëntacceptatie-procedures (inclusief identificatie en verificatie van UBO ("Ultimate Beneficial Owner" of uiteindelijk belanghebbende) en PEP (politiek prominent persoon die niet in Nederland woont)), dossieropbouw, interne controlemaatregelen, opleidingen en trainingen aan het personeel en het treffen van maatregelen in de betalingsorganisatie.

- **HOE KUNNEN WE DIT HET BESTE INRICHTEN?**

Er zijn richtlijnen en het BFT heeft een leidraad opgesteld. In deze leidraad staat in hoofdlijnen de uitleg van het BFT over de invulling van de Wwft. Hierin staat ook de indicatoren opgenomen waaraan getoetst wordt, en wordt voor zover mogelijk een toetsingskader opgenomen. Maar in de praktijk is ieder dossier weer anders, met andere feiten, en moet er in ieder dossier weer anders gehandeld worden. We hebben getracht een leidraad te ontwikkelen met enig houvast, maar vragen of je voor een betreffend dossier onder de Wwft-verplichtingen valt, dan wel een meldingsplicht hebt, kan je altijd aan ons voorleggen.

Aan de hand van door het BFT geselecteerde cliëntendossiers beoordeelt het BFT of identificatie en verificatie van de cliënt en de UBO en/of PEP juist zijn uitgevoerd. Daarnaast is het toezichtonderzoek er op gericht dat de instellingen in voorkomende gevallen melding doen van ongebruikelijke transacties.

Bevoegdheden BFT en wettelijk kader

De bevoegdheden van het BFT zijn geregeld in hoofdstuk 4 van de WWFT (art 24 en verder) en de Algemene wet bestuursrecht (afdeling 5). Per 1 januari 2013 is ten behoeve van het WWFT toezicht op notarissen een uitzondering op de geheimhoudingsplicht opgenomen. Dit betekent dat (kandidaat of toegevoegd) notarissen zich jegens het BFT niet meer op hun geheimhoudingsplicht kunnen beroepen.

Toetsingskader

Voor het uitvoeren van het toezicht is het nodig dat het toetskader helder is. Het BFT is toezichthouder. De normen voor het toetskader worden met name bepaald door de wet- en regelgevers en de tuchtrechter.

De WWFT is naast algemene verplichtingen gebaseerd op twee belangrijke pijlers, namelijk: het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht. Het begrip cliëntenonderzoek is ruimer dan het louter identificeren van de cliënt. Het gaat met name om:

- Verificatie van de identiteitsgegevens van de cliënt;
- Indien van toepassing, identificatie en verificatie van de uiteindelijk belanghebbende of UBO ('ultimate beneficial owner');
- In kaart brengen van de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt;
- Vastlegging van risicobeleid, risicoprofielen, cliëntacceptatie bij PEP's;

- Personeel moet op de hoogte zijn van wet- en regelgeving en inzicht verwerven in het herkennen van ongebruikelijke transacties;
- (Voortdurende) monitoring van de zakelijke relatie gericht op het risicoprofiel van de cliënt en in voorkomend geval onderzoek naar de bron van het vermogen.

Het cliëntenonderzoek kan worden afgestemd op het risico dat een bepaalde cliënt, zakelijke relatie, product of transactie met zich meebrengt. Dit betekent in de praktijk meer aandacht voor situaties waarbij sprake is van een hoger risico op witwassen en/of terrorismefinanciering. In zogenaamde laag risico situaties – cliënt is bijvoorbeeld een beursgenoteerde onderneming of een 100% dochtermaatschappij daarvan - kan een vereenvoudigd cliëntenonderzoek plaatsvinden. In situaties die een hoog/hoger risico vormen, zoals bijvoorbeeld een PEP-client of wanneer een cliënt fysiek niet aanwezig is voor identificatie, is verscherpt cliëntenonderzoek verplicht.

- WIE, WELKE BRANCHES OF WELKE SITUATIES IS SPRAKE VAN EEN HOGER RISICO? (PEP EN GEEN FYSIEKE CLIENT)
- WAT ZIJN DE CONSEQUENTIES INDIEN DE INDELING IN DE JUISTE RISICOGROEP NIET GOED GEBEURD?
- OF WANNEER DE INSCHATTING JUIST IS GEDAAN, MAAR DE VERKEERDE MAATREGELEN ZIJN GETROFFEN?

Hangt af van de omstandigheden van het geval.

Indien het BFT constateert dat het aan de hand van indicatoren, of andere feiten en omstandigheden duidelijk had moeten zijn dat een cliënt een hoog risico op witwassen heeft en deze cliënt is ingedeeld in een ander segment, geeft het BFT een waarschuwing, of leggen zij straf- dan wel bestuursrechtelijke maatregelen op. Ditzelfde geldt indien het BFT constateert dat in een dossier het monitoren niet op de juiste wijze is geschiedt, dan wel onvolledig is. De instelling, en de betreffende verantwoordelijke voor het dossier, dienen er te allen tijde voor te waken dat het cliëntenonderzoek goed gebeurt.

Van belang is verder dat onder het regime van de WWFT de onder toezicht gestelde instelling verplicht is tot het ontwikkelen van interne procedures en controles ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme alsmede zorg te dragen voor een adequate opleiding voor haar werknemers.

- ZOALS WELKE INTERNE PROCEDURES EN CONTROLES?
 - WAT IS EEN ADEQUATE OPLEIDING, HOE VAAK?
- Tijdens het interview en de behandeling van de gestelde vragen, komt ook altijd aan de orde welke interne procedures een instelling of organisatie heeft en hanteert. Veel kantoren hebben inmiddels een intern handboek waar ze het één en ander in omschrijven. Dit is een goede basis.
- Artikel 35 spreekt over periodiek. De wet en de toelichting hierop laten in het midden wat periodiek is. Dit moet dan ook heel ruim opgevat worden. Het is niet zo dat de opleiding iedere maand is of ieder half jaar. Dit hangt ook af van de functie die men heeft binnen de instelling. Een secretaresse die het dossier alleen afdrukt bijvoorbeeld heeft minder opleiding nodig dan de (eind)verantwoordelijke voor het dossier. Het is de bedoeling dat een ieder over voldoende kennis beschikt, die ook up-to-date is, ten opzichte van de functie die men heeft.

Hier vindt u een verwijzing naar de verschillende Wet- en regelgeving, de WWFT, Ministeriële regelingen en tuchtrechtjurisprudentie.

Handhaving

Bij het constateren van onvoldoende naleving van de wettelijke bepalingen en overtreding hiervan kan het BFT dwingend aanwijzingen geven tot het volgen van een bepaalde gedragslijn met betrekking tot het ontwikkelen van procedures en controles alsmede opleidingen. Ook bestaat de mogelijkheid voor bestuursrechtelijke of tuchtrechtelijke sanctiëring. Het BFT heeft de bevoegdheid om een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom op te leggen. Dit geldt op dit moment (nog) niet voor (kandidaat-)notarissen. Per 1 januari 2013 zijn accountantskantoren als instelling opgenomen, zodat ook bestuurlijke boetes aan accountantskantoren kunnen worden opgelegd. Individuele tuchtklachten tegen de accountant blijven mogelijk.

In ernstige gevallen kan het BFT aangifte doen bij de officier van Justitie, die vervolgens een strafrechtelijk onderzoek kan instellen. Het niet naleven van de WWFT kwalificeert als een economisch delict waarop, voor zover zij opzettelijk is begaan, een gevangenisstraf staat van maximaal twee jaar, een taakstraf of een geldboete van de 4e categorie (€ 19.500). Hierbij kunnen ook nog bijkomende straffen worden opgelegd, waaronder het geheel of gedeeltelijk stilleggen van de onderneming van de veroordeelde, waarmee het economisch delict is begaan, voor een tijd van ten hoogste één jaar.

- HOE GESCHIEDT DE HANDHAVING IN DE PRAKTIJK?

Voor de handhaving van de naleving van de Wwft hebben we geen speciale standaarden. Het onderzoek start zoals eerder gezegd, afhankelijk of het een regulier of risicogericht onderzoek is, met een interview. In dit interview worden alle interne procedures besproken en de wijze waarop men dit handhaaft. Vervolgens bekijken wij de dossiers, of de handhaving inderdaad ook geschiedt op die wijze zoals de interne procedures dit omschrijven en of de interne procedures stroken met de eisen van de Wwft. De leidraad vormt wel een handvat, maar de handhaving ligt aan de feiten en omstandigheden zoals deze in de specifieke zaak aan de orde zijn. Als wij constateren dat er op één of meerdere punten de Wwft niet goed is nageleefd, geven wij meestal een waarschuwing en geven we de instelling nog de mogelijkheid om het gebrek te herstellen door alsnog melding te doen of de client te identificeren. Dit kan ook eventueel afgedwongen worden met het opleggen van een dwangsom. Indien de instelling onterecht (bewust) onzorgvuldig heeft gehandeld, dan wel grove fouten heeft gemaakt, laten we de waarschuwing achterwege en treden wij harder op met een bestuursrechtelijke- of strafrechtelijke maatregel.

Overige vragen:

- Moeten er verschillende maatregelen worden genomen voor:
 - o Onze klanten (clienonderzoek en meldingsplicht) betalen aan ons
 - o Het onderzoek (melding van ongebruikelijke transacties)
- Hoe moet er gemeld worden? (FIU) Soms bijv hele rapporten vol ongebruikelijke transacties. Sturen op, nooit ontvangstbevestiging voor de vrijwaring.

De ontvangstbevestiging is wel degelijk van belang. Dit is allereerst het bewijs dat je aan de meldverplichting hebt voldaan. Indien het BFT komt controleren moet je kunnen aantonen dat je in voorkomende gevallen hebt gemeld. Daarnaast is het de vrijwaring voor civiel- en strafrechtelijke vrijwaring. Dat je over een ontvangstbevestiging beschikt is dus op twee fronten van belang. We nemen contact op met de FIU hoe je het beste rapporten van grote omvang, met veel ongebruikelijke transacties, kan melden. Een tip is om een vage melding of een verkorte melding te doen en een teken te vermelden waaruit de FIU kan afleiden dat zij om meer informatie kan verzoeken bij de meldinstelling. Daarnaast gaat het in de definitie van transactie om een handeling of samenstel van handelingen. We hebben in de praktijk

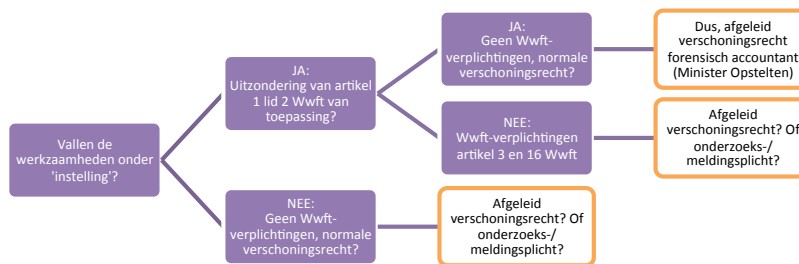
ook een keer geadviseerd om de verschillende handelingen samen te voegen en te vermelden onder een overkoepelende naam. Dit gaat echter niet altijd op. Bij SBV is het een keer voorgekomen dat er bij een onderzoek naar een trustkantoor transacties de hele wereld overgingen. Bij deze transacties waren tal van vennootschappen betrokken. Het was in dit geval niet mogelijk om door samenvoeging van handelingen er enkele transacties van te maken om te melden. Hoe om te gaan met dit soort gevallen? We gaan ernaar kijken en overleggen met FIU, 22 april 2013.

- Hoe gaan ze met kantoordossiers en info om?
- Doorbreken van de geheimhoudingsplicht. Hoe kunnen wij dit nog waarborgen naar onze klanten toe?

De Wwft doorbreekt inderdaad de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht voor instellingen die onder de reikwijdte van de Wwft vallen op grond van artikel 1 lid 1 Wwft, tenzij de instelling onder de uitzondering van artikel 1 lid 2 valt. Zolang de instelling Wwft-plichtig is en niet uitgezonderd wordt, mogen wij met onze onderzoeken de geheimhoudingsplicht van de accountants ea doorbreken. En dit gebeurt ook.

- (afgeleid) verschoningsrecht:
 - o Art 1 lid 2 Wwft: uitgezonderd: "werkzaamheden betreffende het geven van advies voor, tijdens of na een rechtsgeding". Moeten deze werkzaamheden ook betrekking hebben op het aanhangige rechtsgeding of het rechtsgeding waarvan men met grote zekerheid kan stellen dat deze er gaat komen, of vallen hier ook de advieswerkzaamheden onder zonder dat deze betrekking hebben op een rechtsgeding? Bv. Een kort advies dat niet in het rechtsgeding naar voren komt, wat niet heel veel te maken heeft met het rechtsgeding, maar die tijdens de behandeling van de zaak naar voren komt.
Naar onze mening moeten de werkzaamheden betrekking hebben op een rechtsgeding, of moet duidelijk zijn dat er een rechtsgeding zal gaan komen. De overige advieswerkzaamheden die niet in het kader van een rechtsgeding worden gegeven en welke wel betrekking hebben op de werkzaamheden genoemd in artikel 1 lid 1 sub a onder 12 en 13 Wwft zijn wel meldingsplichtig. Ook moeten zij een cliëntenonderzoek verrichten. Dus in die gevallen moeten beide pijlers van de Wwft uitgevoerd worden. In de praktijk blijkt dat de advocaten soms wel melding maken van verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transacties, maar dat dit veel minder meldingen zijn dan waarschijnlijke zouden moeten.
 - o Moeten alle werkzaamheden op zichzelf bekeken worden die verricht worden voor een cliënt, of gaat het om de grote lijn van een bepaalde zaak?
Er moet gekeken worden naar alle werkzaamheden op zich. Voor iedere werkzaamheid die de accountant verricht, moet gekeken worden of deze onder het instellingsbegrip van artikel 1 lid 1 Wwft valt, en of de werkzaamheid niet uitgezonderd wordt in artikel 1 lid 2 Wwft. Dus er wordt niet gekeken naar de grote lijn, maar naar de werkzaamheden op zichzelf die worden verricht.
 - o Mbt afgeleid verschoningsrecht voor forensisch accountant. Moeten dan naar de werkzaamheden gekeken worden van de advocaat of deze vallen onder de Wwft verplichting en zo ja, of deze vallen onder de uitzondering. Altijd afgeleid verschoningsrecht? Onafhankelijk van verschoningsrecht van advocaat voor Wwft? Hoe is de verhouding met verschoningsrecht art 218 Sv en 165 lid 2 sub a Rv?

Advocaat:

Maar hoe bij forensisch accountant? Afgeleid verschoningsrecht Wwft o.b.v. bovenstaand schema? Waar advocaat geen verschoningsrecht heeft accountant ook geen verschoningsrecht? (en dus onderzoeks- en meldplicht?!)

De meldingsplicht moet los worden gezien van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. Het verschoningsrecht van de advocaat is een algemeen beginsel dat een ieder zich in vrijheid en zonder vrees voor openbaring tot de rechter moet kunnen wenden. Voor het afgeleid verschoningsrecht moet gekeken worden naar de werkzaamheden van de advocaat. Indien deze werkzaamheden onder de Wwft vallen en hierop de uitzondering van toepassing is, geldt het afgeleid verschoningsrecht voor de accountant. Onze mening is dat ook al is de Wwft niet van toepassing, er toch een meldplicht geldt voor een ongebruikelijke transactie. Deze meldplicht moet dus los worden gezien wat ons betreft van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. Ook vinden wij dat er altijd gekeken moet worden naar de werkzaamheden die een persoon verricht. Het gaat niet om de persoon die de werkzaamheden verricht, maar om de aard van de werkzaamheden. Dit blijkt ook uit de MvT. Dus een forensisch accountant die soortgelijke werkzaamheden als de advocaat of notaris verricht, valt onder artikel 1 lid 1 sub a onder 12 of 13 Wwft en de advocaat die accountantswerkzaamheden verricht valt onder artikel 1 lid 1 sub a onder 11 Wwft. Wij hanteren hiervoor het level-playing-field beginsel. Het zou niet eerlijk zijn als een advocaat die werkzaamheden verricht als een accountant voor die werkzaamheden onder de het begrip van de advocaat zou blijven vallen en mogelijk op grond van artikel 1 lid 2 geen meldingsplicht en cliëntenonderzoeksverplichting hebben. Dit is in theorie zo, maar in de praktijk moeilijk te toetsen.

Wij hebben ook het stuk gelezen van Van Bavel in Het Financieele Dagblad eerder dit jaar. Hij had het erover dat de forensisch accountant eerder de advocaat moest inschakelen om te streven naar een leidende advocaat bij een onderzoek. Hierdoor zou de forensisch accountant onder het van de advocaat afgeleide verschoningsrecht vallen. Naar onze mening zijn dit constructies om de Wwft verplichtingen te omzeilen. Wij zullen hier dan ook doorheen prikken en niet mee akkoord gaan. Dit is misbruik van het verschoningsrecht. In de praktijk zou dit kunnen betekenen dat we moeten kijken naar de opdracht van de cliënt aan de advocaat en de opdracht van de advocaat aan de forensisch accountant. Hoe we dit moeten toetsen (ivm met het verschoningsrecht van de advocaat) weten we nog niet. We verwachten dat er meer constructies verzonnen zullen worden. Waarom mensen deze constructies willen, weten we niet. Voor advocaten die forensische activiteiten gaan verrichten, geldt aan de hand van het level-playing-field, dat dezelfde regels gelden als voor een forensisch accountant. Wij hebben ons standpunt. Dit zullen we voor de duidelijkheid ook op de site gaan vermelden. Toch zijn

er altijd nog een aantal bijzondere situaties. Je kan altijd ons informeren en dan zullen we antwoord geven.

- Hoe zit het met de onderzoeks- en meldplicht van de forensisch accountant indien zij opdrachten verrichten voor instellingen die niet vallen onder de Wwft? (Bijv. curator / rechtbank etc.)

Indien de forensisch accountant werkzaamheden verricht voor een instantie die niet onder de Wwft valt, en de forensisch accountant komt bij de werkzaamheden een ongebruikelijke transactie tegen, dan geldt ten aanzien van deze transactie een meldingsplicht.

- Waarom is het zo belangrijk dat de Wwft goed wordt nageleefd, (ongeacht van de sancties die hierop staan)?
 - o Dat bij het cliëntenonderzoek het juiste risico wordt ingeschat
 - o Dat het monitoren tijdens de behandeling van de zaak goed geschiedt
 - o Dat de melding geschiedt.
 - o Opleidingen worden verzorgd voor medewerkers.

De Wwft is bedoeld om de samenleving zo schoon mogelijk te houden. Door de Wwft goed na te leven zou het criminele zwarte geld in het criminele circuit blijven en het legale geld hiermee niet besmet worden. Dit is niet alleen bedoeld om de illegaal verkregen gelden niet te laten mengen met de legaal verkregen gelden, maar de concurrentie in de samenleving wordt hierdoor ook oneerlijk. Een onderneming met illegale geldstromen kan meestal een hardere concurrentiestrijd voeren dan een onderneming met enkel legale geldstromen. Dus om de samenleving zo min mogelijk te ontwrichten zou de Wwft haar werk moeten doen. Mensen willen altijd graag cijfers zien over het nut dat het oplevert om te melden. In de praktijk kreeg de meldingsinstelling niet altijd een terugkoppeling over wat er met de melding gebeurde. Dit bevorderde het meldgedrag niet. Nu is de FIU verplicht om een terugkoppeling te geven over hetgeen gedaan wordt met de melding. Daarnaast hebben wij voor een onderzoek bij de FIU gegevens opgevraagd en aan de hand van deze gegevens een top-10 opgesteld waaruit blijkt wat de meest gemelde ongebruikelijke transacties zijn, en een top-10 van de verdachte transacties en de melding van deze verdachte transacties. Er is dus zeker wel een groot belang mee gemoeid dat mensen de Wwft naleven op de wijze waarop deze is opgesteld, ook al ziet men in de praktijk niet altijd de consequenties en het nut van het melden in.

- **Meldingsplicht:**⁴⁹

Bij instellingen met meldingsplicht bestaat vaak de indruk dat zij slechts verplicht zijn te melden als een transactie **verdacht** is. FIU-NL en het BFT menen in het algemeen dat ook zonder een concrete verdenking gemeld moet worden, namelijk zodra deze als ongebruikelijk moet worden aangemerkt; in de visie van FIU-NL en het BFT bepaalt FIU-NL of de ongebruikelijke transactie verdacht is of wordt.

Omdat het hier een wettelijke verplichting betreft, wordt de beroepsbeoefenaar ontheven van zijn in de verscheidene beroeps- en gedragsregels opgenomen geheimhoudingsplicht. Van een dergelijke ontheffing kan echter slechts dan sprake zijn indien de beroepsbeoefenaar zich er, zo veel als mogelijk, van heeft overtuigd dat een melding moet plaatsvinden omdat zich redelijkerwijs, alle feiten en omstandigheden afwegend, een situatie voordoet die tot melding moet leiden. De beroepsregels van de beroepsbeoefenaar (geheimhoudingsverplichting en zorgvuldigheidsverplichting) brengen naar het oordeel van de beroepsorganisaties met zich dat niet gemeld mag worden bij een enkele blote aanwijzing.

Indien zich een situatie voordoet die aanleiding geeft tot een afweging of al dan niet gemeld moet worden, is het verstandig in een afzonderlijk dossier de overwegingen die hebben

⁴⁹ Richtsnoeren voor de interpretatie van de Wwft voor accountants en belastingadviseurs (Nivra / Nova: Leidraad 15), 10 november 2008

geleid tot wel of niet melden vast te leggen. Dit in verband met toetsing van de zorgvuldigheid van de afweging door het BFT of door de rechter. De Wwft stelt vastlegging van de overwegingen overigens niet verplicht.

- DIT IS EEN MOGELIJKHEID VOOR DE ACCOUNTANTS DIE NIET TOT MELDING OVER GAAN. GELDT DIT OOK VOOR DE FORENSISCH ACCOUNTANT?

Ja. Vastlegging is niet verplicht, maar het is wel gemakkelijk om te laten zijn en bewijs te hebben dat je zorgvuldig met de meldingsplicht bent omgegaan. Dit geldt ook voor de forensisch accountant.

Het BFT is van mening dat, gezien de ruime wettekst van artikel 16 Wwft ook gemeld dient te worden indien de instelling in het kader van diens beroepsmatig of bedrijfsmatig handelen in opdracht van de cliënt, een ongebruikelijke transactie constateert waarbij de cliënt zelf niet betrokken is.

Een belastingadviseur of accountant heeft een plicht tot geheimhouding, voor zover bij of krachtens de wet niet anders wordt vereist. In die gevallen dat de Wwft de dienstverlener verplicht tot het doen van een melding levert deze melding derhalve geen strijdigheid met de geheimhoudingsplicht op. Gaat de dienstverlener echter onvoldoende zorgvuldig over tot het doen van een melding dan kan dit mogelijk een schending van de geheimhoudingsplicht opleveren en leiden tot tuchtrechtelijke aansprakelijkheid.

- TE SNEL MELDEN: TUCHTRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID: WANNEER ONVOLDOENDE ZORGVULDIGHEID?

De tuchtrechtelijke aansprakelijkheid bestaat inderdaad, maar wij hebben nog nooit meegemaakt dat de mensen tuchtrechtelijk werden aangesproken voor het niet melden. Mensen melden eerder niet dan te snel. Dit omdat ze bang zijn voor de gevolgen. Ze staan toch dicht bij hun klant en hebben een vertrouwensband met hun klant. Dan is het moeilijk om dit vertrouwen te schaden. Daarnaast komt hun naam in het strafrechtelijke dossier mogelijk naar voren, met alle gevolgen van dien. Echter kan de melder nooit aansprakelijk worden gesteld indien hij ter goeder trouw is. In de Wwft is een strafrechtelijke en civielrechtelijke vrijwaring opgenomen.

- FIU BEOORDEELT OF DE MELDING VERDACHT IS. ACCOUNTANT MOET AL MELDEN WANNEER DE TRANSACTIE ALS ONGEBRUIKELIJK AANGEMERKT KAN WORDEN. SPREKEN DEZE TEKSTEN ELKAAR NIET TEGEN?

We willen inderdaad dat de ongebruikelijke transacties al gemeld worden. Deze hoeven nog niet als verdacht te worden aangemerkt om te melden.

- NIET MELDEN: BESTUURSRECHTELIJKE OF STRAFRECHTELIJKE SANCTIES. WORDT HET VOOR DE ACCOUNTANT IN DE PRAKTIJK NIET ERG MOEILIK OM DE INSCHATTING TE MAKEN ZONDER AANSPRAKELIJK GESTELD TE WORDEN, DAN WEL TE MAKEN TE KRIJGEN MET EEN SANCTIE?

Gebruik de indicatoren. En meld liever te snel dan niet. Tuchtrechtelijk is een accountant in de praktijk nog nooit aangesproken voor te snel melden. Echter voor niet melden krijg je wel te maken met bestuursrechtelijke of strafrechtelijke sancties. Twijfel je om te melden, leg je vraag dan voor aan het BFT en wij zullen antwoord geven in de betreffende zaak.

Bijlage 9 Algemene voorwaarden SBV Forensics

ALGEMENE VOORWAARDEN VAN SBV FORENSICS B.V. ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24308753

De volgende voorwaarden zijn van toepassing op alle offertes, overeenkomsten en op de uitvoering van overeenkomsten (van opdracht), waarbij SBV Forensics B.V. partij is. Bij het uitbrengen van offertes en de uitvoering van opdrachten hanteert SBV Forensics B.V. de volgende voorwaarden:

Art. 1 Algemeen

1. SBV Forensics B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te Barendrecht, kantoorhoudende te (3311 KR) Dordrecht aan de Singel (Nicolaas Maes) 211;

2. In de algemene voorwaarden wordt verstaan onder:

- opdrachtgever: de partij die opdracht geeft.
- opdrachtnemer: SBV Forensics B.V.

3. Alle opdrachten worden, met terzijdestelling van de artikelen 7:404 en 7:407 lid 2 BW, uitsluitend aanvaard en uitgevoerd door SBV Forensics B.V. Alle bedingen in deze algemene voorwaarden zijn mede gemaakt ten behoeve van de bestuurders en werknemers van opdrachtnemer alsmede van al de door de opdrachtnemer ingeschakelde derden c.q. hulppersonen.

Art. 2 Toepasselijkheid

De algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle rechtsverhoudingen tussen de opdrachtnemer en opdrachtgever, behoudens wijzigingen in deze voorwaarden welke door beide partijen uitdrukkelijk en schriftelijk dienen te zijn bevestigd.

Art. 3 Totstandkoming van de overeenkomst

1. De overeenkomst komt tot stand op het moment dat de door opdrachtnemer en opdrachtgever ondertekende opdrachtbevestiging door opdrachtnemer retour is ontvangen. De bevestiging is gebaseerd op de ten tijde daarvan door opdrachtgever aan opdrachtnemer verstrekte informatie. De opdrachtbevestiging wordt geacht de overeenkomst juist en volledig weer te geven.

2. Het staat partijen vrij te bewijzen dat de overeenkomst op andere wijze tot stand is gekomen.

3. De overeenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, tenzij uit de inhoud, aard of de strekking van de verleende opdracht voortvloeit dat deze voor een bepaalde tijd danwel voor bepaalde werkzaamheden is aangegaan.

Art. 4 Terbeschikkingstelling van informatie door de opdrachtgever

1. Indien opdrachtnemer voor de uitvoering van zijn werkzaamheden primair is aangewezen op informatieverstrekking door opdrachtgever, is opdrachtgever gehouden alle gegevens en bescheiden, welke opdrachtnemer overeenkomstig zijn oordeel nodig heeft voor het correct uitvoeren van de verleende opdracht, tijdig in de gewenste vorm en op de gewenste wijze ter beschikking te stellen.

2. Indien en voorzover opdrachtgever zulks verzoekt, worden de ter beschikking gestelde bescheiden aan deze geretourneerd.

Art. 5 Uitvoering van de opdracht

1. Opdrachtnemer bepaalt de wijze waarop en door welke persoon de verleende opdracht wordt uitgevoerd.
2. In het belang van de opdrachtnemer kan opdrachtnemer adviseurs van aan opdrachtnemer verbonden entiteiten bij de opdracht betrekken. Overige derden zullen niet bij de opdracht worden betrokken zonder daarover met de opdrachtgever overeenstemming te hebben bereikt.
3. Zolang de overeenkomst met opdrachtnemer voortduurt zal opdrachtgever zelf geen activiteiten met betrekking tot de opdracht ondernemen of daartoe derden inschakelen, zonder daarover met de opdrachtnemer overeenstemming te hebben bereikt.

Art. 6 Geheimhouding

1. Opdrachtnemer is, tenzij hij een wettelijke of beroepsplicht tot bekendmaking heeft, verplicht tot geheimhouding tegenover derden.
2. Opdrachtnemer is niet gerechtigd de informatie die aan hem door opdrachtgever ter beschikking wordt gesteld aan te wenden tot een ander doel dan waarvoor zij werd verkregen. Hierop wordt echter een uitzondering gemaakt in het geval opdrachtnemer voor zichzelf optreedt in een tucht-, straf-, of civiele procedure waarbij deze stukken van belang kunnen zijn.
3. Tenzij daartoe door opdrachtnemer voorafgaande schriftelijke toestemming is verleend, zal opdrachtgever de inhoud van rapporten, adviezen en andere al of niet schriftelijke uitingen van opdrachtnemer die niet zijn opgesteld of gedaan met de strekking derden van de daarin neergelegde informatie te voorzien, niet openbaar maken. De opdrachtgever zal er tevens voor zorgdragen dat derden niet van de in de vorige zin bedoelde inhoud kennis kunnen nemen.
4. Opdrachtnemer zal zijn verplichtingen op grond van dit artikel opleggen aan door hem ingeschakelde derden.

Art. 7 Intellectueel eigendom

1. Opdrachtnemer behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot producten van de geest welke hij gebruikt of heeft gebruikt in het kader van de uitvoering van de opdracht van opdrachtgever, voor zover deze uit de wet voortvloeien.
2. Het is opdrachtgever uitdrukkelijk verboden die producten, waaronder mede begrepen computerprogramma's, systeemontwerpen, werkwijzen, adviezen, (model)contracten en andere geestesproducten van opdrachtnemer, een en ander in de ruimste zin des woords, al dan niet met inschakeling van derden te verveelvoudigen, te openbaren of te exploiteren.
3. Het is opdrachtgever niet toegestaan hulpmiddelen van die producten aan derden ter hand te stellen, anders dan ter inwinning van een deskundig oordeel omtrent de werkzaamheden van opdrachtnemer.

Art. 8 Honorarium

1. Tenzij anders overeengekomen zijn de tarieven van opdrachtnemer exclusief omzetbelasting (BTW) en verschotten. Onder verschotten worden onder meer verstaan de werkelijk gemaakte reis- en verblijfkosten, secretariaatskosten, kosten van hulppersonen en andere opdrachtgebonden kosten.
2. Indien na de totstandkoming van de overeenkomst, doch voordat de opdracht geheel is uitgevoerd, lonen en/of prijzen een wijziging ondergaan, is opdrachtnemer gerechtigd het overeengekomen tarief dienovereenkomstig aan te passen, tenzij opdrachtgever en opdrachtnemer hierover andere afspraken hebben gemaakt.

3. Het honorarium van opdrachtnemer, zo nodig vermeerderd met verschotten en declaraties van ingeschakelde derden, wordt per maand, per kwartaal, per jaar of na volbrenging van de werkzaamheden aan opdrachtgever in rekening gebracht, tenzij opdrachtgever en opdrachtnemer hierover andere afspraken hebben gemaakt.

4. Indien na afronding van de opdracht nog relevante werkzaamheden zoals bijvoorbeeld verband houdende met straf-, civiel- of tuchtrechtelijke procedures zouden dienen te worden uitgevoerd, dan worden deze werkzaamheden tegen de dan geldende uurtarieven gedeclareerd.

Art. 9 Betaling

1. Betaling door opdrachtgever dient, zonder aftrek, korting of schuldverrekening, te geschieden binnen de overeengekomen termijn, doch in geen geval later dan 14 dagen na factuurdatum. Betaling dient -tenzij anders overeengekomen- te geschieden in Nederlandse valuta door middel van overmaking ten gunste van een door opdrachtnemer aan te wijzen bankrekening.

2. Indien opdrachtgever niet binnen de in lid 1 genoemde termijn heeft betaald, is opdrachtnemer gerechtigd, nadat hij opdrachtgever tenminste eenmaal heeft aangemaand te betalen, zonder nadere ingebrekestelling en onverminderd de overige rechten van opdrachtnemer, vanaf de vervaldag opdrachtgever de wettelijke rente in rekening te brengen tot op de datum van algehele voldoening.

3. Alle in redelijkheid gemaakte gerechtelijke en buitengerechtelijke (incasso)kosten, die opdrachtnemer maakt als gevolg van niet-nakoming door opdrachtgever van diens betalingsverplichtingen, komen ten laste van de opdrachtgever.

4. Indien de financiële positie of het betalingsgedrag van opdrachtgever naar het oordeel van de opdrachtnemer daartoe aanleiding geeft, is opdrachtnemer gerechtigd van opdrachtgever te verlangen, dat deze onverwijld (aanvullende) zekerheid stelt in een door opdrachtnemer te bepalen vorm. Indien opdrachtgever nalaat de verlangde zekerheid te stellen, is opdrachtnemer gerechtigd, onverminderd zijn overige rechten, de verdere uitvoering van de overeenkomst onmiddellijk op te schorten en is al hetgeen opdrachtgever aan opdrachtnemer uit welke hoofde ook verschuldigd is, direct opeisbaar.

5. In geval van een gezamenlijk gegeven opdracht zijn opdrachtgevers, voorzover de werkzaamheden ten behoeve van de gezamenlijke opdrachtgevers zijn verricht, hoofdelijk verbonden voor de betaling van het factuurbedrag.

6. Opdrachtgever vrijwaart opdrachtnemer en door deze ingeschakelde derden, daaronder begrepen personen die als deskundige optreden of op enigerlei wijze betrokken zijn bij de werkzaamheden, van de kosten van verweer, indien zij in een civielrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure worden betrokken in verband met de uitvoering van de werkzaamheden.

Art. 10 Reclames

1. Reclames met betrekking tot de verrichte werkzaamheden en/of het factuurbedrag dienen schriftelijk binnen 30 dagen na de verzenddatum van de stukken of informatie waarover opdrachtgever reclameert, dan wel binnen 30 dagen na de ontdekking van het gebrek indien opdrachtgever aantoont dat hij het gebrek redelijkerwijs niet eerder kon ontdekken, aan opdrachtnemer te worden bekendgemaakt.

2. Reclames als in lid 1 bedoeld, schorten de betalingsverplichting van opdrachtgever niet op.

3. In geval van een terecht uitgebrachte reclame heeft opdrachtnemer de keuze tussen aanpassing van het in rekening gebracht honorarium, het kosteloos verbeteren of opnieuw verrichten van de afgekeurde werkzaamheden of het geheel of gedeeltelijk niet (meer) uitvoeren van de opdracht tegen een restitutie naar evenredigheid van door opdrachtgever reeds betaald honorarium.

Art. 11 Leveringstermijn

1. Is opdrachtgever een vooruitbetaling verschuldigd of dient hij voor de uitvoering benodigde informatie en/of

materialen ter beschikking te stellen, dan gaat de termijn waarbinnen de werkzaamheden dienen te worden

afgerond niet eerder in dan nadat de betaling geheel is ontvangen, respectievelijk de informatie en/of materialen geheel ter beschikking zijn gesteld.

2. Termijnen waarbinnen de werkzaamheden dienen te zijn afgerond, zijn slechts te beschouwen als een fatale termijn indien dit uitdrukkelijk is overeengekomen.

3. De overeenkomst kan -tenzij uitvoering ontwijfelbaar blijvend onmogelijk is- door opdrachtgever niet wegens termijnoverschrijding worden ontbonden, tenzij opdrachtnemer de overeenkomst ook niet of niet geheel uitvoert binnen een hem na afloop van de overeengekomen leveringstermijn schriftelijk aangezegde redelijke termijn. Ontbinding is dan toegestaan conform artikel 6:265 BW.

Art. 12 Opzegging

1. Opdrachtgever en opdrachtnemer kunnen te allen tijde de overeenkomst opzeggen. 2. Opzegging dient schriftelijk aan de wederpartij te worden medegedeeld.

Art. 13 Aansprakelijkheid

1. Opdrachtnemer zal zijn werkzaamheden naar beste kunnen verrichten en daarbij de zorgvuldigheid in acht nemen die van hem kan worden verwacht. Indien opdrachtnemer zich bij zijn werkzaamheden primair heeft gebaseerd op informatie afkomstig van opdrachtgever en door opdrachtnemer een fout is gemaakt doordat de opdrachtgever hem onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt, is opdrachtnemer voor de daardoor ontstane schade niet aansprakelijk. De opdrachtnemer is evenmin aansprakelijk voor schade die is ontstaan als gevolg van onjuiste en/of onvolledige weergave van feiten indien zulks het gevolg is van onjuiste en/of onvolledige informatieverstrekking door of namens de onderzochte partij niet zijnde de opdrachtgever. Indien de opdrachtgever aantoont dat hij schade heeft geleden door een fout van opdrachtnemer die bij zorgvuldig handelen zou zijn vermeden, is opdrachtnemer voor die schade slechts aansprakelijk tot een maximum van eenmaal het bedrag van het honorarium voor de desbetreffende opdracht over het laatste kalenderjaar, tenzij er aan de zijde van de opdrachtnemer sprake is van opzet of daarmee gelijk te stellen grove schuld. Aansprakelijkheid voor indirecte schade, waaronder onder meer begrepen gevolgschade, gederfde winst en gederfde besparingen is uitgesloten, tenzij er aan de zijde van opdrachtnemer sprake is van opzet of daarmee gelijk te stellen grove schuld.

2. De beperking van aansprakelijkheid als in lid 1 omschreven wordt mede bedongen ten behoeve van door opdrachtnemer ingeschakelde hulppersonen waaronder aan opdrachtnemer gelieerde besloten vennootschappen alsmede hun aandeelhouders, directeuren en medewerkers.

3. Opdrachtgever vrijwaart opdrachtnemer voor vorderingen van derden wegens schade die veroorzaakt is doordat de opdrachtgever dan wel de onderzochte partij, niet zijnde de opdrachtgever, aan opdrachtnemer onjuiste en/of onvolledige informatie heeft verstrekt, tenzij opdrachtgever aantoont dat de schade geen verband houdt met verwijtbaar handelen of nalaten zijnerzijds respectievelijk de onderzochte derde partij, dan wel veroorzaakt is door opzet of grove schuld van opdrachtnemer.

Art. 14 Vervaltermijn

Voorzover in deze algemene voorwaarden niet anders is bepaald, vervallen vorderingsrechten en andere bevoegdheden van opdrachtgever uit welke hoofde ook jegens opdrachtnemer in verband met het verrichten van werkzaamheden door opdrachtnemer in verband met het verrichten van

werkzaamheden door opdrachtnemer in ieder geval na één jaar na het moment waarop opdrachtgever bekend werd of redelijkerwijs bekend kon zijn met het bestaan van deze rechten en bevoegdheden.

Art. 15 Toepasselijk recht en forumkeuze

1. Op alle overeenkomsten tussen opdrachtgever en opdrachtnemer waarop deze algemene voorwaarden van toepassing zijn, is Nederlands recht van toepassing.
2. Alle geschillen die verband houden met overeenkomsten tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, waarop deze algemene voorwaarden van toepassing zijn en welke niet tot de competentie van de kantonrechter behoren, worden beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin opdrachtnemer zijn woonplaats heeft.
3. In afwijking van het bepaalde in lid 2, zijn opdrachtgever en opdrachtnemer bevoegd om geschillen aan een college voor geschillen voor te leggen.

Art. 16 Wwft

1. SBV Forensics dient te voorkomen direct of indirect betrokken te geraken bij witwassen of financiering van terrorisme en derhalve te voorzien in bepaalde (wettelijke) maatregelen, waaronder (doch niet uitsluitend) het verrichten van: cliëntenonderzoek; eventueel verscherpt cliëntenonderzoek, en het melden van eventuele ongebruikelijke transacties. De (potentiële) cliënt dient daartoe desgevraagd informatie en documentatie aan te leveren in de vorm en op de wijze zoals door SBV Forensics wordt verzocht. Ten bewijze slaat SBV Forensics deze informatie en documentatie op. Bij het niet, dan wel niet volledig, voldoen aan een dergelijk verzoek tot het verstrekken van informatie en documentatie door de cliënt, zal SBV Forensics de opdracht niet accepteren dan wel deze niet verder voortzetten.